



Azərbaycan-Çin genişmiqyaslı strateji tərəfdaşlığı istiqamətində yeni səhifə

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 22-də Çin Xalq Respublikasına dövlət səfəri edib.

Prezident İlham Əliyevi və birinci xanım Mehriban Əliyevanı Çin Xalq Respublikasının nəqliyyat naziri Liu Vey və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Növbəti gün rəsmi qarşılanma mərasimi olub. Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpin və birinci xanım Pen Liyuan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi və birinci xanım Mehriban Əliyevanı qarşılayıblar.

Rəsmi qarşılanma mərasimindən sonra Pekində Prezident İlham Əliyevin və Sədr Si Cinpinin iştirakı ilə Azərbaycan-Çin sənədlərinin imzalanması mərasimi olub.

Əvvəlcə "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyənət" imzalanıb.

Sonra Azərbaycan və Çin tərəflərindən nazirlər, səfirlər və dövlət qurumlarının rəhbərləri iki ölkə arasında strateji tərəfdaşlığın möhkəmləndirilməsinə yönəlmis çoxşaxəli əməkdaşlıq sənədləri imzalayıblar.

Həmin gün Azərbaycan Respublikasının birinci xanımı Mehriban Əliyeva, qızı Leyla Əliyeva və digər ailə üzvləri Pekində Böyük Xalq Sarayı ilə tanış olublar.

Prezident İlham Əliyevin Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpin ilə geniş tərkibdə görüşü olub.

Söhbət zamanı ötən il Astanada keçirilmiş görüş əsnasında ölkələrimiz arasında strateji tərəfdaşlığa dair qəbul olunan Birgə Bəyənəmə məmnunluqla xatırlanıb. Ölkələrimizin beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən BMT, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı və digər təsisatlar çərçivəsində əməkdaşlıq məsələlərinə toxunulub. Azərbaycanın və Çinin daim bir-birlərinin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini dəstəklədikləri məmnunluqla vurğulanıb. Dövlətimizin başçısı "Vahid Çin" siyasətini həmişə dəstəklədiyini, Azərbaycan və Çinin terrorizm, ekstremizm və separatizmə qarşı birgə səylərlə mübarizəsini qeyd edib.

Görüşdə Si Cinpin COP29-un Azərbaycanda uğurla keçirilməsi və Qlobal Cənubun maraqlarının təmsil olunması baxımından Azərbaycanın fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib. Prezident İlham Əliyev buna görə təşəkkürünü bildirərək, COP29 çərçivəsində global iqlim gündəliyi üçün vacib qərarların qəbul edildiyini xatırladı. Dövlətimizin başçısı öz növbəsində Si Cinpinin müdrik rəhbərliyi ilə Çinin inkişafına diqqət çəkib.

Ümumilikdə ölkələrimiz arasında bərpaulunan enerji sahəsində əməkdaşlıq üçün böyük imkanların olduğu bildirilib, Azərbaycanın müvafiq qurumları ilə Çin şirkətləri arasında çoxsaylı sənədlərin imzalandığı və praktiki əməkdaşlığın həyata keçirildiyi vurğulanıb, humanitar və mədəni sahələrdə əməkdaşlıq məsələləri qeyd olunub.

Çin Xalq Respublikasının Sədri "Bir kəmə, bir yol" layihəsini ilk dəstəkləyən ölkələrdən birinin Azərbaycan olduğunu məmnunluqla xatırladı. Bu çərçivədə ölkələrimiz arasında əməkdaşlıq məsələlərinin perspektivləri müzakirə olunub.

Son dövrlərdə Orta Dəhliz vasitəsilə Çindən Avropaya gedən yüklərin həcmində artım dinamikası məmnunluqla qeyd edilib və bu istiqamətdə əməkdaşlıq üçün yaxşı imkanların olduğu deyilib.

Si Cinpin Prezident İlham Əliyevi Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Çində keçiriləcək Zirvə toplantısına və bu çərçivədə təşkil olunacaq bir sıra təntənəli tədbirlərə dəvət edib. Dövlətimizin başçısı dövləti məmnunluqla qəbul edib.

Dövlətimizin başçısı həmin gün Pekində Xalq Qəhrəmanları Abidəsini ziyarət edib. Həmçinin Çin Xalq Respublikasının Dövlət Şurasının Baş naziri Li Çianq, Ümumçin Xalq Nümayəndələri Yığıncağının Daimi Komitəsinin Sədri Cao Lici və "China Energy Engineering Corporation Limited" ("Energy China") şirkətinin sədri Song Hailianq ilə görüşləri olub.

Azərbaycan və Çin arasında imzalanmış "Hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına dair Birgə Bəyənət" iki ölkə arasında münasibətlərin keyfiyyətə yeni mərhələyə keçdiyini təsdiqləyən mühüm siyasi sənəddir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Çinə dövlət səfəri çərçivəsində əldə olunmuş razılaşmalar həm iki-tərəfli əlaqələrin dərinləşməsi, həm də regional sabitliyin və inkişafın təmin olunması baxımından əhəmiyyətli hesab edilir.

Sənəddə tərəflər bir-birinin suverenliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəklədiklərini ifadə ediblər. Dövlət başçıların diplomatiyasına əsaslanan əməkdaşlığın davamlı inkişaf etdirilməsi və siyasi dialoqla yanaşı, hökumətlərarası əlaqələrin gücləndirilməsi qərara alınıb. Həmçinin "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsünün Azərbaycanın milli in-

kişaf strategiyaları ilə uyğunlaşdırılması və birgə layihələrin təşviqi razılaşdırılıb. İki ölkənin ticarət, investisiya, yaşıl enerji və rəqəmsal iqtisadiyyat sahələrində əməkdaşlıqlarının genişləndirilməsi, azad ticarət sazişi üzrə danışıqlara başlamağa hazır olduqları bildirilib.

Bundan başqa, sənaye, xüsusilə neft-kimya, tekstil və əczaçılıq sahələrində kommersiya əsaslı əməkdaşlıq təşviq olunub. Bərpaolunan enerji və təmiz enerji sahəsində birgə fəaliyyət niyyəti ifadə edilib. Nəqliyyat infrastrukturunu, multimodal daşımalara və ekspress-marşrutlara üzrə eləcə də, elmi-tədqiqat, texnologiya transferi və birgə elmi platformaların yaradılması sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi planlaşdırılıb.

Sənəddə təhsil, mədəniyyət, turizm, səhiyyə və media sahələrində mübadilələrin artırılması və vizasız rejimin tətbiqi də razılaşdırılıb. Terrorizm, transmilli cinayətkarlıq və kibertəhlükəsizliklə mübarizədə birgə tədbirlərin görülməsi və minatəmizləmə sahəsində Çin tərəfinin dəstəyinin davam etdirilməsi qeyd olunub.

Bəyənətdə Çinin Azərbaycanın tezliklə ÜTT-yə üzvlüyünü dəstəklədiyini müddəə yer alıb, dünya ticarət sistemində islahatların təşviqinə və proteksionizmə qarşı mübarizəyə çağırış edilib. BMT-nin mərkəzi rolu və beynəlxalq hüququn prinsiplərinə sadiqlik bir daha təsdiqlənib, beynəlxalq münasibətlərdə ədalət və çoxtərəfliyin təşviqi məqsədi vurğulanıb.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Çin Xalq Respublikasına dövlət səfəri aprelin 24-də başa çatıb.

Azərbaycan-Qırğızıstan elmi əlaqələri yeni inkişaf mərhələsində



AMEA ilə Qırğızıstan Milli Elmlər Akademiyası arasında Anlaşma memorandumu imzalanıb

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Qırğızıstan səfəri çərçivəsində Qırğızıstan Milli Elmlər Akademiyasının (MEA) prezidenti müxbir üzv Kanat Abdrahmatovla görüşüb.

Görüş zamanı akademiylər arasındakı qarşılıqlı elmi əlaqələrin inkişaf perspektivləri müzakirə edilib.

Akademik İsa Həbibbəyli çıxışında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının elmi müəssisə və təşkilatlarının Qırğızıstan MEA-nın institutları ilə sıx münasibətləri olduğunu bildirib, bu əlaqələrin gələcəkdə birgə daha geniş miqyaslı işlərin həyata keçirilməsinə zəmin yaratdığını vurğulayıb.

Akademik İsa Həbibbəyli AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Qırğızıstan MEA-nın Çingiz Aytmatov adına Ədəbiyyat İnstitutu ilə birgə "Çingiz Aytmatov və Azərbaycan" cildinin hazırlanmasını ortaqlıq fəaliyyətin yüksək əyani nəticəsi olduğunu qeyd edib. Akademik İsa Həbibbəyli AMEA-nın Rəyasət Heyəti tərəfindən qırğız xalqının böyük oğlunun Azərbaycan-qırğız ədəbi-mədəni əlaqələrinin inkişafına verdiyi layiqli töhfələri nəzərə alaraq "Çingiz Aytmatov və Azərbaycan" cildinin hazırlanmasını təmin etmək məqsədilə Redaksiya Heyətinin yaradıldığını və işlərin davam etdirildiyini söyləyib.

Qırğızıstan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti müxbir üzv Kanat Abdrahmatov da çıxışında AMEA ilə birgə ortaqlıq işlərin həyata keçirilməsinin əhəmiyyətindən bəhs edib. Akademik İsa Həbibbəylinin Qırğızıstana səfərinin və birgə Anlaşma memorandumunun imzalanmasının gələcək ortaqlıq fəaliyyət üçün geniş imkanlar açacağını bildirib.

Daha sonra gələcək elmi əməkdaşlığın gücləndirilməsi, birgə elmi fəaliyyətin icra edilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ilə Qırğızıstan Milli Elmlər Akademiyası arasında Anlaşma memorandumu imzalanıb. Sənədi AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli və Qırğızıstan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti müxbir üzv Kanat Abdrahmatov imzalayıblar.

Ədəbiyyat institutları ortaq layihənin icrasına başlayıblar



AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəylinin Qırğızıstana səfəri çərçivəsində Qırğızıstan Milli Elmlər Akademiyasının (MEA) Çingiz Aytmatov adına Ədəbiyyat İnstitutunda "Çingiz Aytmatov Ensiklopediyası"nın "Çingiz Aytmatov və Azərbaycan" cildi ilə bağlı müzakirə keçirilib.

Qeyd edək ki, "Çingiz Aytmatov və Azərbaycan" cildi Qırğızıstanın və Azərbaycanın Ədəbiyyat institutları tərəfindən birlikdə hazırlanmaqdadır.

Müzakirədə Azərbaycan tərəfindən AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun direktor müavini fil.f.d., dos. Mehman Həsən-

li, Qırğızıstan tərəfindən Qırğızıstan MEA-nın Çingiz Aytmatov adına Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru akademik Abdıldajın Akmataliyev, layihənin koordinatoru fil.f.d., dos. Nurzina İsayeva və institut əməkdaşları iştirak ediblər.

Görüşdə ensiklopediyanın sözügedən cildinin sözlüyü müzakirə edilərək təsdiq edilib. Azərbaycan və Qırğızıstan tərəfindən məqalələrin müəllifləri müəyyənləşdirilib.

Akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, "Çingiz Aytmatov və Azərbaycan" cildi ilk növbədə Türk dünyasının böyük oğlu Çingiz Aytmatov irsinə olan münasibəti ifadə edir. Eyni zamanda Azərbaycan və Qırğızıstan Milli Elmlər akademiylərinin, Ədəbiyyat institut-

larının birgə fəaliyyətinin yüksək əyani göstəricisi kimi əhəmiyyətlidir.

Qırğızıstan MEA-nın Çingiz Aytmatov adına Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru akademik Abdıldajın Akmataliyev çıxışında "Çingiz Aytmatov və Azərbaycan" cildinin hazırlanmasına Bakıda başlandığını və burada, Bishkekə hər iki institutun birlikdə müzakirə etməsinin əhəmiyyətindən bəhs edib. Ensiklopediyanın cildinin 2026-cı ildə Azərbaycan və qırğız dillərində çap edilməsinə qərar verilib.

Görüşdə həmçinin layihənin Azərbaycan koordinatoru fil.f.d., dos. Mehman Həsənli, Qırğızıstan tərəfindən koordinator fil.f.d., dos. Nurzina İsayeva, eləcə də fil.f.d. Aynura Kadırmammedova və Raziye Sırdəyeva çıxış ediblər.

Akademik İsa Həbibbəyli Manas televiziyasında çıxış edib

Qırğızıstana səfəri çərçivəsində AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Manas Universitetində "Mediamanas" mərkəzində olub. Akademik İsa Həbibbəyli Manas televiziyası və radiosunda yayımlanan verilişdə geniş müsahibə verib. Müsahibədə akademik İsa Həbibbəyli AMEA ilə Manas Universitetinin əməkdaşlıq protokolu imzalandığını və bu protokolun iki qurum arasında gələcək birgə fəaliyyət üçün böyük imkanlar açdığını vurğulayıb.



Eyni zamanda, müsahibədə Qırğızıstan MEA ilə Anlaşma memorandumu imzalandığını və "Çingiz Aytmatov Ensiklopediyası"nın "Çingiz Aytmatov və Azərbaycan" cildi ilə bu əməkdaşlığa real olaraq başlandığını söyləyib.

Akademik İsa Həbibbəyli Çingiz Aytmatovun iki ölkə arasında müəmməl körpü olduğunu və böyük yazıçı haqqında "Çingiz Aytmatov haqqında söz" adlı kitab yazdığını bildirib. Müsahibədə Çingiz Aytmatovun irsindən geniş bəhs olunub.

V Beynəlxalq türk sivilizasiyası konfransında

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Qırğızıstana səfəri çərçivəsində Qırğızıstan-Türkiyə Manas Universitetinin təşkilatçılığı ilə keçirilən V Beynəlxalq türk sivilizasiyası konfransında iştirak edib. Konfransda Azərbaycan, Türkiyə, Qırğızıstan, Qazaxıstan, Özbəkistan, Türkmənistan, Rusiya, Makedoniya və digər ölkələrdən 300-ə yaxın mürəzə dinlənilib.

Akademik İsa Həbibbəyli konfransın plenar iclasında "Türk sivilizasiyasının formalaşması və inkişafında elm və ədəbiyyat faktorunu" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib. Məruzədə türklərin sivilizasiya yaradan millət olması və malik olduqları zəngin elmi-ədəbi irs haqqında geniş bəhs olunub. Əhatəli məruzədə türk xalqlarının zəngin tarixi ilə birlikdə gələcək hədəfləri haqqında da tezislər diqqətə çatdırılıb. Akademik İsa Həbibbəyli rəqəmsal inkişaf, süni intellektin zamanın çağırışı olduğunu və türk gəncliyinin yeni texnologiyalarla yiyələnməsinin zəruri

olduğunu nəzərə çatdırıb.

AMEA-nın prezidenti konfransın bağlanış iclasında da əhatəli çıxış edib. Türk xalqlarının sovet dövründə yoldaş müraciətindən konfrans müdirdəti sıx şəkildə istifadə olunan paydaş anlayışına qədər bir yol keçdiyini və hədəf olaraq qardaş anlayışının hər kəsin dilində ifadə olunması zərurətini bildirib.

Sonra AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli və Manas Universitetinin rektoru professor Alpaslan Ceylan arasında görüş olub.

Görüşdə Türk dünyasının Orta



Asiyada önəmli təhsil və elm mərkəzlərindən biri olan Manas Universiteti ilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası arasında birgə fəaliyyətin icra edilməsi müzakirə edilib.

Akademik İsa Həbibbəyli Manas Universitetinin Orta Asiyada türk birliyinin formalaşmasında mühüm rol oynayan ali təhsil qurumu olduğunu qeyd edib.

Professor Alpaslan Ceylan Azərbaycanın Qarabağ Zəfərinin Türk dünyasının böyük Zəfəri olduğunu bildirib. O, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ilə qarşılıqlı elmi əməkdaşlığın inkişafının əhəmiyyətindən bəhs edib.

Həmçinin Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ilə Qırğızıstan-Türkiyə Manas Universiteti arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb.

Saizi AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli və Qırğızıstan-Türkiyə Manas Universitetinin rektoru, professor Alpaslan Ceylan imzalayıblar.

Səfər çərçivəsində AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli böyük qırğız yazıçısı Çingiz Aytmatovun Ata-beyitdəki məzarını da ziyarət edib.

Türk dünyasının böyük oğlu

AMEA-da professor İhsan Doğramacının 110 illiyinə həsr olunmuş elmi konfrans



Aprelin 22-də AMEA-nın Rəyasət Heyətinin binasında Türk dünyasının görkəmli alimi, səhiyyə və təhsil qurucusu, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının fəxri üzvü, professor İhsan Doğramacının anadan olmasının 110 illiyinə həsr edilmiş elmi konfrans keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Türkiyənin Azərbaycandakı fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Birol Akgün, AR Milli Məclisinin Səhiyyə Komitəsinin sədri akademik Əhliman Əmiraslanov, AMEA-nın Rəyasət Heyətinin üzvləri, AMEA-nın elmi-tədqiqat müəssisələrinin, AR ETN-in Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun, Azərbaycan Tibb Universitetinin və AMEA-nın Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin əhatə etdiyi elmi müəssisələrin əməkdaşları iştirak ediblər.

Konfransı giriş sözü ilə açan AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının fəxri üzvü, professor İhsan Doğramacının Türk dünyasının son 100 ildə yetişdirdiyi ən önəmli və əfsanəvi şəxsiyyətlərindən biri olduğunu söyləyib. Qeyd edib ki, professor İhsan Doğramacının Türkiyədə və eləcə də bütün Türk dünyasında səhiyyənin, təhsilin inkişafına verdiyi töhfələr bu gün qürurla, ictimaiyyətlə xatırlanır.

Professor İhsan Doğramacının Türkiyədə təhsilin inkişafı sahəsində xidmətlərinə toxunan akademik İsa Həbibbəyli alimin təşəbbüsü ilə bu gün qardaş ölkənin və dünyanın aparıcı ali təhsil müəssisələrindən olan Bilkənd və Hacettepe universitetlərinin qurulduğunu, eləcə də Ali Təhsil Qurumunun (YÖK) yaradıldığını, uzun illər Dünya Səhiyyə Təşkilatında Türkiyəni təmsil etdiyini və təşkilatın nizamnaməsinə imzasını atan şəxslərdən biri olduğunu deyib. Həmçinin İraq türkmanlarının görkəmli nümayəndəsi olan İhsan Doğramacının öz doğma yurdunda təhsilin inkişafı, peşəkar



Birol Akgün



Əhliman Əmiraslanov



Ömer Eldarov



İradə Hüseynova



Misir Mərdanov



Rauf Bəylərov



Qəzənfər Paşayev



Məmməd Əliyev

tibb ocaqlarının yaradılması və insanlara xidməti sahəsində misilsiz işlər gördüyünü söyləyib.

Professor İhsan Doğramacının hər zaman Azərbaycanı ikinci vətəni kimi qəbul etdiyini və Azərbaycan sevdalıları bir şəxsiyyət olduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli alimlə Ulu Öndər Heydər Əliyev arasında hələ sovet illərindən başlayan sıx dostluq, qardaşlıq bağlarının yarandığını və sədaqətlə, ömürlərinin sonlarına kimi bu dostluğu sarsılmaz şəkildə davam etdirdiklərini bildirib. Diqqətə çatdırıb ki, bu dostluq Azərbaycanla Türkiyə arasında bugünkü birliyin, həmrəyliyin təməllərini təşkil edən mühüm amillərdir. Akademik İsa Həbibbəyli 1995, 2000 və 2005-ci illərdə görkəmli alimin yubileylərinin ölkəmizdə yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu, professor İhsan Doğramacının Ulu Öndər tərəfindən "İstiqlal" ordeni ilə, 2005-ci ildə isə Prezident İlham Əliyev tərəfin-

dən Azərbaycanın ən ali mükafatı olan "Heydər Əliyev" ordeni ilə təltif olunduğunu söyləyib.

AMEA rəhbəri professor İhsan Doğramacının ölkəmizdə elmin, səhiyyənin inkişafına və tibb üzrə yüksəkix-tisaslı kadrların hazırlanması istiqamətində unudulmaz fəaliyyətlərinə görə xalqımızın sevgisini qazandığını bildirib. Ümummilli Liderin təşəbbüsü ilə hələ alimin sağlığında akademik Ömer Eldarov tərəfindən heykəlinin hazırlandığını və onların birgə iştirakı ilə Bilkənd Universitetində ucaldıldığını xüsusi vurğulayıb.

Prezident İlham Əliyevin andiçmə mərasimindəki nitqində Türk dünyasını ailəmiz adlandırdığını və bu istiqamətdə prioritetləri müəyyənləşdirdiyini bildiren akademik İsa Həbibbəyli Türk dünyasının önəmli siması, AMEA-nın fəxri üzvü, professor İhsan Doğramacının 110 illiyinin Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 80 il-

lik yubileyi ərəfəsində keçirilməsinin Azərbaycan alimlərinin dünyaşöhrətli şəxsiyyətə və Türk dünyasına olan ehtiramının ifadəsi olduğunu deyib.

Sonra çıxış edən Türkiyənin Azərbaycandakı fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Birol Akgün professor İhsan Doğramacının həyatı və fəaliyyəti barədə iştirakçılara məlumat verib.

Professor İhsan Doğramacının həyatının Azərbaycanla sıx bağlı olduğunu deyən səfir Birol Akgün alimlə Azərbaycan xalqının Ulu Öndəri Heydər Əliyevin Moskvada başlayan dostluq münasibətlərinin ömürlərinin sonuna kimi davam etdiyini bildirib. Qeyd edib ki, Azərbaycanda səhiyyənin, təhsilin inkişafına verdiyi xidmətlər onun "İstiqlal" və "Heydər Əliyev" ordenləri ilə təltif edilməsilə nəticələnib.

Birol Akgün professor İhsan Doğramacını hörmətlə anıb və onun mirasının əbədi olaraq yaşadılacağını söy-

ləyib, konfransın yüksək səviyyədə təşkilinə görə AMEA rəhbərliyinə minnətdarlığını bildirib.

AR Milli Məclisinin Səhiyyə Komitəsinin sədri akademik Əhliman Əmiraslanov çıxışında professor İhsan Doğramacı ilə ilk tanışılığından, onun Bakıya səfərlərindən və Ulu Öndər Heydər Əliyevlə olan sıx dostluq, qardaşlıq münasibətlərindən danışib. Böyük müəllimi İhsan Doğramacı ilə ilk tanışılığının Moskvada 1980-ci illərin əvvəlində Dünya pediatrlarının tədbirində baş tutduğunu söyləyən akademik Əhliman Əmiraslanov onu Bakıya bütün səfərlərində müşayiət etdiyini vurğulayıb. Qeyd edib ki, 1992-ci ildə Bakıya səfəri zamanı professor İhsan Doğramacının təşəbbüsü ilə Azərbaycan Tibb Universitetinin 10 tələbəsi Bilkənd Universitetinə göndərilib və həmin şəxslər sonralar ölkəmizdə səhiyyənin inkişafına mühüm töhfələr vermişlər.

Ulu Öndərlə professor İhsan Doğramacının dostluq münasibətlərinə ən yaxından şahidlik etdiyini bildirən akademik Əhliman Əmiraslanov iki dostun ömür boyu bir-birlərinə vəfali, sədaqətli olduqlarını söyləyib.

Daha sonra çıxış edən Xalq rəsamı akademik Ömer Eldarov Ümummilli Liderin təşəbbüsü ilə hazırlanmış və Bilkənd Universitetində ucaldılmış professor İhsan Doğramacının heykəlinin necə ərəsəyə gəlməsindən danışib.

AMEA-nın vitse-prezidenti akademik İradə Hüseynova isə çıxışında professor İhsan Doğramacının Türk dünyasının qürur mənbəyinə çevrildiyini, pediatriya elminin görkəmli nümayəndəsi, Türkiyədə və dünyanın bir sıra ölkələrində təhsil sahəsində inqilabi yeniliklərə imza atmış bir ziyalı olduğunu vurğulayıb.

AR ETN-in Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun baş direktoru AMEA-nın müxbir üzvü Misir Mərdanov, Azərbaycan Tibb Universitetinin kafedra müdiri tibb elmləri doktoru, professor Rauf Bəylərov, AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun baş elmi işçisi filologiya elmləri doktoru, professor Qəzənfər Paşayev və 1992-2005-ci illərdə Azərbaycanın Türkiyədə səfiri olmuş Məmməd Əliyev isə çıxışlarında professor İhsan Doğramacı ilə bağlı xatirələrindən, onun Türk dünyasında səhiyyənin, təhsilin, elmin inkişafına verdiyi töhfələrdən danışiblər.

Konfrans çərçivəsində, həmçinin AMEA-nın Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsi tərəfindən hazırlanmış professor İhsan Doğramacının həyatı və fəaliyyətini əks etdirən videoçarx nümayiş olunub.

Sonda xatirə şəkilləri çəkdirilib.

AMEA ilə Özbəkistanın Pedaqoji Təkmilləşdirmə Mərkəzi arasında əməkdaşlıq müqaviləsi

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Özbəkistanın Xarəzm vilayətində yerləşən Pedaqoji Təkmilləşdirmə Mərkəzinin direktoru professor Jasurbek Salayevin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

AMEA-nın Rəyasət Heyətində baş tutan görüşdə çıxış edən akademik İsa Həbibbəyli son illərdə Azərbaycan ilə Özbəkistan arasında mövcud olan dostluq, qardaşlıq münasibətlərinin dövlət başçılarımızın sıx fəaliyyəti nəticəsində strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəldiyini söyləyib. Bildirib ki, bu gün Azərbaycan ilə Özbəkistan bir çox sahələrdə əməkdaşlıq edir, o cümlədən elm, təhsil istiqamətində də əlaqələr iki ölkənin alimlərinin, ali təhsil müəssisələrinin əməkdaşlarının səyləri nəticəsində genişlənməkdə davam edir.



Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Özbəkistanın Elmlər Akademiyası və ali təhsil müəssisələri ilə geniş əlaqələrinin mövcud olduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan və Özbəkistan alimlərinin ortaq tarix, dil, ədəbiyyat, arxeologiya və s. istiqamətlərdə birgə elmi tədqiqatlar apardıklarını, elmi konfranslar, simpoziumlar təşkil etdiklərini, nəşrlər ərəsəyə gətirdiklərini, eləcə də kadr hazırlığının həyata keçirildiyini diqqətə çatdırıb.

Akademik İsa Həbibbəyli birgə əməkdaşlığın ölkələrimiz arasında elmin, təhsilin inkişafına töhfə verəcəyini bildirib.

Sonra çıxış edən Özbəkistanın Xarəzm vilayətində yerləşən Pedaqoji Təkmilləşdirmə Mərkəzinin direktoru professor Jasurbek Salayev AMEA-da olmaqdan məmnunluğunu dilə gətirib, bu gün Azərbaycan-Özbəkistan münasibətlərinin qarşılıqlı etimada, dostluq və ortaq dəyərlərə əsaslanaraq bütün sahələrdə inkişaf etməkdə olduğunu deyib. Jasurbek Salayev rəhbərlik etdiyi qurumun tarixi, fəaliyyət istiqamətləri və kadr hazırlığı barədə məlumat verib, AMEA ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduqlarını söyləyib.

Çıxışlardan sonra AMEA ilə Özbəkistanın Pedaqoji Təkmilləşdirmə Mərkəzi arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb. Sənədi AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli və Pedaqoji Təkmilləşdirmə Mərkəzinin direktoru professor Jasurbek Salayev imzalayıblar.

Daha sonra qonaqlara hədiyyələr təqdim olunub, xatirə şəkilləri çəkdirilib.

Özbəkistan nümayəndə heyəti həmçinin AMEA Rəyasət Heyətinin binası ilə tanış olub.

Qeyd edək ki, görüşdə AMEA-nın Rəyasət Heyəti aparatının Xarici əlaqələr və beynəlxalq təşkilatlarla iş şöbəsinin müdiri biologiya üzrə fəlsəfə doktoru Esma Əlirzayeva, Özbəkistanın Pedaqoji Təkmilləşdirmə Mərkəzinin direktor müavini doktor Muzaffar Matnazarov, Tədris məsələləri şöbəsinin müdiri Jumaniyaz Artikov, AMEA-nın Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun Beynəlxalq münasibətlər və geosiyasət şöbəsinin böyük elmi işçisi, BZT-TURAN Akademiyasının Orta Asiya və Qafqaz üzrə rəhbəri Fərahilə Babayeva-Şükürova və BZT-TURAN Akademiyasının Azərbaycan üzrə rəhbəri Niyaməddin Şükürov da iştirak ediblər.

Elmlər Akademiyasının ilk təsisçilərindən biri

Akademik Mikayıl Useynovun 120 illiyinə həsr olunan elmi sessiya



Aprelin 22-də AMEA-nın Əsas binasında Humanitar Elmlər Böl-məsi və Memarlıq və İncəsənət İnstitutunun birgə təşkilatçılığı ilə görkəmli memar, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, Dövlət mükafatları laureatı, SSRİ Xalq memarı, Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının ilk təsisçilərindən biri olan akademik Mikayıl Useynovun 120 illiyinə həsr olunmuş elmi sessiya keçirilib.

Əvvəlcə tədbir iştirakçıları Fəxri Xiyabanda görkəmli Azərbaycan memarları Mikayıl Useynovun və Sadiq Dadaşovun məzarlarını ziyarət edərək üzərlərinə gül dəstələri qoyub, onların xatirələrini ehtiramla anıblar.

Daha sonra iştirakçılar foyədə Mikayıl Useynovun yaradıcılığını əks etdirən sərgi ilə tanış olublar.

Tədbiri giriş nitqi ilə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli açaraq görkəmli memar Mikayıl Useynovun zəngin yaradıcılığından, elmi-təşkilati fəaliyyətindən və Azərbaycanın milli memarlıq sənətinə verdiyi əvəzsiz töhfələrdən danışdı.

Akademik İsa Həbibbəyli Prezident İlham Əliyevin 18 mart 2025-ci il tarixində "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 80 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" Sərəncam imzaladığını vurğulayaraq, həmin qərarın işığında AMEA-da yubiley tədbirlərinə start verildiyini bildirib. O, Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının ilk təsisçilərindən biri olan akademik Mikayıl Useynovun 120 illiyinə həsr olunmuş elmi sessiyanın da AMEA-nın 80 illik yubileyi çərçivəsində əhəmiyyətli tədbirlər

dən olduğunu qeyd edib: "Akademik Mikayıl Useynov AMEA-nın əsasını qoyan görkəmli şəxsiyyətlərdən biri, Akademiyanın sənətsüaslıq və memarlıq elmi istiqamətlərinin ilk görkəmli yaradıcısı və bu elm ocağının sonrakı inkişaf mərhələlərində böyük rol oynamış alimdir".

AMEA rəhbəri bildirib ki, akademik Mikayıl Useynov Azərbaycanın milli memarlıq ənənələrini öz yeni axınları ilə zənginləşdirib və müasir texnologiyalardan istifadə edərək monumental tikililərin qiymətli nümunələrini yaradıb. O, Azərbaycan memarlıq tarixinə yeni bənzərsiz üslub gətirib. AMEA-nın yerləşdiyi binanın da müəllifi olduğu Mikayıl Useynov 200-dən çox layihə yaradıb və bunların hamısı çox peşəkarcasına, yüksək səviyyədə həyata keçirilib. Görkəmli memarın layihələri əsasən Bakı, Gəncə, Naxçıvan, Şəki, eləcə də Düşənbə, Moskva və digər şəhərlərdə mədəni-məişət binaları tikilib.

AMEA prezidenti Azərbaycan memarlığının elm kimi təşəkkülündə xüsusi rolu olan akademik Mikayıl Useynovun yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması istiqamətindəki xidmətlərindən də danışdı. Qeyd edib ki, alim Azərbaycan memarlığının inkişafına və milli memarlıq elminin kadr potensialının formalaşdırılmasına işinə dəyərli töhfələr verib.

O, akademik Mikayıl Useynovun tarixi memarlıq abidələrinin Azərbaycan memarlıq sənətinin əbədi nümunələrindən sayıldığını və əsrlər boyu daim yaşayacağını bildirib: "Mikayıl Useynov 50-ci illərdən sonra, müəllifi olduğu əsərlərində klassik üslubu ənənələrə sadıq qalmaqla inkişaf etdirib,



onları Azərbaycan reallığına, müasir dövrün çağırışlarına uyğunlaşdıraraq mühüm nailiyyətlərə imza atıb. Onun tanınmış memar Sadiq Dadaşovla fikir-ideya birliyi əsasında yaratdığı əsərlər Azərbaycan milli memarlığının ən parlaq səhifəsi hesab olunur. Möhtəşəm əsərlərin yaranmasında qısa ömür yaşamış Sadiq Dadaşovun da xidmətləri və əməyi danılmazdır".

Çıxışının sonunda akademik İsa Həbibbəyli ölkəmizin memarlıq sənətinin təbliği və memarlıq elminin inkişafı baxımından tədbirin önəmini qeyd edib, konfransın işinə uğurlar arzulayıb. Sonra Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin (AzMIU) rektoru professor Gülçöhrə Məmmədova çıxış edərək Mikayıl Useynovu həqiqi alim, sadə insan və görkəmli memar kimi xarakterizə edib. Görkəmli memarın yaradıcılığında sovet dövrü Azərbaycan memarlığı tarixinin əks olunduğunu diqqətə çatdırıb.

Professor Gülçöhrə Məmmədova Mikayıl Useynovun elmi fəaliyyətinə nəzər salaraq alimin həmmüəllifi oldu-

ğu "Azərbaycan memarlığı tarixi" kitabının Azərbaycan memarlıq tarixinin ən böyük və fundamental əsəri olduğunu vurğulayıb.

AzMIU-nun Memarlıq fakültəsinin binasının da Mikayıl Useynovun layihəsi əsasında tikildiyini söyləyən rektor qeyd edib ki, tarixi Azərbaycan memarlığından gələn nümunələr əsasında inşa edilən bu bina Azərbaycan paytaxtını bu gün də bəzəməkdədir. O, görkəmli alimin elmi irsinin gənc memarlar üçün böyük tədqiqat mövzusu olduğunu bildirib.

Azərbaycan Memarlar İttifaqının İdarə Heyətinin sədri Elbay Qasımzadə isə çıxışında görkəmli memar Mikayıl Useynovla bağlı xatirələrini bölüşüb, onun Azərbaycan memarlıq sənətində parlaq iz buraxdığını söyləyib.

"Memarlıq tarixçisi Mikayıl Useynov memarlıq və nəzəri əsərlərini Sadiq Dadaşovla birgə yaradıb", - deyən Elbay Qasımzadə ustad sənətkarların yaradıcılığını müqayisə edib, onların birgə çalışdığı dövrü "milli romantizm dövrü" adlandırıb. Qeyd edib ki, akade-

mik Mikayıl Useynovun Sadiq Dadaşovun vəfatından sonra yaradıcılığı xeyli dəyişib və onun ilk yalnız ərsəyə gətirdiyi layihə Mirzə Fətəli Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası olub.

Daha sonra Memarlıq və İncəsənət İnstitutunun direktoru AMEA-nın müxbir üzvü Ərtegin Salamzadə çıxış edərək bildirib ki, Azərbaycanda böyük memarlıq məktəbinin yaradıcısı kimi, Mikayıl Useynovun yalnız ölkəmizdə deyil, onun hüdudlarından kənarda da müxtəlif abidələrin, sənət nümunələrinin ərsəyə gəlməsində böyük əməyi olub.

Ərtegin Salamzadə qeyd edib ki, görkəmli memar 40 ilə yaxın Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Memarlıq və İncəsənət İnstitutuna rəhbərlik edib. Alimin rəhbərliyi altında onlarla dissertasiya müdafiə olunub, milli memarlıq elminin kadr potensialı formalaşmış.

Tədbirdə memarlıq doktoru, professor Rayihə Əmənzadə "Akademik Mikayıl Useynov Azərbaycan memarlığının patriarxıdır", memarlıq doktoru, dosent Rahibə Əliyeva "Tarixə qovuşan Mikayıl Useynov yaradıcılığı", memarlıq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Səvinc Tangudur "Mikayıl Useynov Şərqi ölkələri Beynəlxalq Memarlıq Akademiyasının qurucusu kimi" və memarlıq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Samirə Abdullayeva "Akademik Mikayıl Useynovun yaradıcılığında memarlıq elementlərinin bəddii dili" mövzusunda məruzələrlə çıxış ediblər.

Sonda görkəmli memarın ailəsi adından fizika-riyaziyyat elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Səidə Useynova çıxış edərək tədbirin təşkilatçılığına və iştirakçılarına təşəkkürünü bildirib.

AMEA-da mini futbol turnirinin açılışı

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümünə və AMEA-nın 80 illiyinə həsr olunmuş institutlararası mini futbol turnirinin açılış mərasimi keçirilib.

AMEA Azad Həmkarlar İttifaqının təşkilatçılığı ilə baş tutan turnirin açılış mərasimində AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Rəyasət Heyətinin üzvləri, Akademiyanın elmi müəssisə və təşkilatlarının rəhbərləri, həmkarlar təşkilatlarının, Gənc Alimlər və Mütəxəssislər Şurasının, akademiyanın YAP ərazi təşkilatlarının və Mülki Müdafiə qərarlarının rəhbərləri və fəalları iştirak ediblər.

Əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasına qarşı hər zaman diqqət və qayğı ilə yanaşıb. Hələ keçmiş Sovet İttifaqı dövründə məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin çoxşaxəli tarixi fəaliyyəti ilə AMEA-nın maddi-texniki potensialı daha da güclənmiş, bir sıra institut və təşkilatlar yaradılmışdır.

"Elmlər Akademiyasının ən çətin, ən həssas dönmə müstəqilliyimizin ilk illərinə, 90-cı illərə təsadüf edir. Bütün respublikamız üçün çətin sınaq dövrü olan bu illərdə Ulu Öndər Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasına qarşı həssas, qayğıkeş münasibətini əsirgəməmişdir. Bu gün fəaliyyət göstərən alimlərimizin, akademiyanın həqiqi və müxbir üzvlərinin böyük əksəriyyəti məhz Ulu Öndərin hakimiyyəti illərində elmi fəaliyyətə başlamış, respublikamızın elmi potensia-



lının güclənməsinə öz töhfələrini vermişlər" - deyərək AMEA rəhbəri vurğulayıb.

Ulu Öndərin Azərbaycan elminə, Elmlər Akademiyasına göstərdiyi qədirdən münasibətini bu gün Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyev tərəfindən də davam etdirildiyini deyən akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, ölkə başçısının əsas prioritetlərindən biri respublikamızın elmi potensialının daha da güclənməsidir. Son illərdə AMEA-da dünya elminin tələblərinə və müasir dövrün çağırışlarına cavab verən islahat-

lar həyata keçirilir, Akademiyaya öz fəaliyyətini həmin tələb və çağırışlara uyğun şəkildə qurur. Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 80 illiyinin qeyd edilməsi ilə bağlı Sərəncamı, bu Sərəncamda akademiyanın dünəni, bugünü haqqında verilən tarixi qiymətin, akademiyanın ölkənin ali elmi təşkilatı olaraq vurğulanmasının Akademiyaya kollektivini qürurlandır-dığını deyən akademik İsa Həbibbəyli diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası-na olan bu diqqət, qayğı və etimad həm də böyük

məsuliyyətdir. AMEA kollektivi hər zaman olduğu kimi bu gün və gələcəkdə Prezident İlham Əliyevin etimadını öz əməli işi ilə doğruldacaq və ölkə başçısının müdrik siyasətini dəstəkləyəcəkdir.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümünə və AMEA-nın 80 illiyinə həsr olunmuş mini futbol turnirinin ümumakademiyaya miqyasında idman bayramı olduğunu diqqətə çatdıran AMEA prezidenti komandalara uğurlar arzulayıb.

Sonra AMEA Azad Həmkarlar İttifaqının sədri, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Sənan Həsənov çıxış edərək bildirib ki, AMEA-da ciddi elmi-təşkilati işlərə bərabər əməkdaşların sosialyönümlü fəaliyyətləri də dəstəklənir. Bu işdə AHL-nın üzünə düşən bütün öhdəlik və məsuliyyət əsaslı şəkildə yerinə yetirilir. Açılış edildikdən və hər il ənənəvi hal alan mini futbol turniri buna əyani misallardan biridir. Sənan Həsənov AMEA və Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının rəhbərliyinin bu kimi layihələrdə dəstəyinə görə AHL və iştirakçı komandalardan akademik İsa Həbibbəyliyə və AHLK sədri Sahib Məmmədova dərin minnətdarlığını bildirib, iştirakçı komandalara uğurlar arzulayıb.

Sonra ATİAHLI Elmi Təşkilatların Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri, hüquq elmləri doktoru Habil Qurbanov və Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu komandasının üzvü, elmi işçi Orxan İsayev çıxış edərək turnirin keçirilməsi məqsədilə yaradılan şəraitə görə AMEA rəhbərliyinə minnətdarlığını bildirib.

Sonda iştirakçı komandalarla xatirə şəklində çəkilib və akademik İsa Həbibbəyli turnirin açılışının rəmzi olaraq topa ilk toxunuşu edib.

Professor Bədirxan Əhmədlinin kitablarının təqdimatı



AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Azərbaycan-Asiya ədəbi əlaqələri şöbəsinin müdiri professor Bədirxan Əhmədlinin "XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi" (3 cildə), "Zamanın yaddaşı ədəbi diskurslar" (Seçilmiş məqalələr), "Bir ömrün missiyası" və "Rabindranat Taqor: Nobelə gedən yol" (İngilis dilində) kitablarının təqdimatı keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə AMEA-nın prezidenti, Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru akademik İsa Həbibbəyli açaraq professor Bədirxan Əhmədlinin həyat və yaradıcılığında, çoxşaxəli elmi fəaliyyətindən, Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığı elminə verdiyi töhfələrdən danışdı. Bildirib ki, professor Bədirxan Əhmədli XX yüzil Azərbaycan ədəbiyyatının mərhələli və sistemli şəkildə tədqiqinə yönəlmiş sanballı əsərlərin müəllifidir. O, Azərbaycanla yanaşı, türkdilli xalqların ədəbi irsinin yüz əlli ilə yaxın dövrünü səylə araşdıraraq, elmi-nəzəri baxımdan mükəmməl təhlil edən, bu xalqların tarixi və ədəbiyyatı ilə bağlı apardığı tədqiqatlarla ümumtürk elmi mühitinin sərhədlərini aşmağı bacaran istedadlı elm adamıdır.

"Professor Bədirxan Əhmədlinin Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında özünəməxsusluğunu göstərən mühüm xüsusiyyətlərdən biri onun Azərbaycan ədəbiyyatı tarixini problemlər üzrə öyrənməsidir", - deyərək bildirdi. Akademik İsa Həbibbəyli professor Bədirxan Əhmədlini satırışunas alim kimi səciyyələndirərək, onun yaradıcılığında Azərbaycan satirik ədəbiyyatının əsas istiqamətləri və problemlərinin geniş təhlil olunduğunu bildirdi. Qeyd edib ki, alim Azərbaycan satirasının həm tarixi köklərini, həm də XX əsrdəki inkişaf mərhələlərini və dövrünü yüksək elmi-nəzəri səviyyədə dəyərləndirməyi bacarıb. O, satira janrının tam dolğun mənzərəsini, bütöv inkişaf yolunu və əsas problemlərini öz əsərlərində əks etdirib.

AMEA prezidenti Azərbaycan ədəbiyyatının dövrəşdirilməsi məsələsi ilə də məşğul olan professor Bədirxan Əhmədlinin "XX yüzil Azərbaycan ədəbiyyatı: mərhələlər, istiqamətlər, problemlər" adlı monoqrafiyasından da bəhs edərək, bu əsərdə yüzilin ədəbi prosesinə, mərhələ və problem təsnifatına elmi, nəzəri, konseptual baxışın ifadə olunduğunu bildirdi. Vurğulayıb ki, alimin yaradıcılığının özünəməxsus cəhətlərindən biri onun XX əsrin əvvəllərindəki milli məfkurəmizi, milli demokratik inkişaf tariximizi, milli ideologiyamızı, milli ədəbiyyatımızı və mətbuatımızı birlikdə öyrənməsidir.

Bədirxan Əhmədlinin Asiya ədəbiyyatına dair tədqiqatlarını xüsusi qeyd edən akademik İsa Həbibbəyli onun Asiya ədəbiyyatının ən fəal tədqiqatçısı olduğunu və hazırda AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Azərbaycan-Asiya ədəbi əlaqələr şöbəsinə rəhbərlik etdiyini söyləyib. AMEA rəhbəri alimin rəhbərliyi ilə sözügedən şöbədə Çin, Pakistan, Vyetnam, İndoneziya, Koreya, Yapon, monqol, əfqan, hind ədəbiyyatı üzrə araşdırmaların aparıldığını, Azərbaycan-Asiya ölkələri ədəbi əlaqələrinə dair kitabların hazırlandığını, dissertasiyaların yazıldığını bildirdi.

Akademik İsa Həbibbəyli professor Bədirxan Əhmədlinin çoxillik böyük zəhmətinin və səmərəli axtarışlarının nəticəsi olan əsərlərinin elmi əhəmiyyətini qeyd edib, kitabların təqdimatını alimin Azərbaycan cəmiyyətinə növbəti hesabatı kimi dəyərləndirib.

O, AMEA Rəyasət Heyətinin 19 mart 2025-ci il tarixli qərarı ilə professor Bədirxan Əhmədlinin məhsuldar elmi fəaliyyəti və 70 illik yubileyi münasibətilə AMEA-nın Fəxri fərmanı ilə təltif edildiyini xatırladaraq, AMEA-nın Fəxri fərmanını alimə təqdim edib.

Sonra Ədəbiyyat İnstitutunun XX əsr (sovet dövrü) Azərbaycan ədəbiyyatı şöbəsinin müdiri professor Asif Rüstəmli "Bədirxan Əhmədlinin ədəbiyyatşünas alim ömrünün portret cizgiləri" adlı məruzə ilə çıxış edib.

Məruzəçi qeyd edib ki, ömrünün 40 ildən çoxunu elmə və təhsilə xidmət edən görkəmli ədəbiyyatşünas, tənqidçi Bədirxan Əhmədli zəngin yaradıcılığı ilə respublikamızla xarici ölkələr arasında körpü salan alimlərimizdən biridir. Professor Bədirxan Əhmədli çətin və zəngin yaradıcılıq yolu keçib. 1986-cı ildə "Sabit Rəhmanın satirası" mövzusunda namizədlik, 2005-ci ildə "Azərbaycan satirasının inkişaf problemləri (1920-1980-ci illər)" mövzusunda doktorluq dissertasiyalarını müdafiə edib.

Diqqətə çatdırılıb ki, problem müxtəlifliyi ilə seçilən XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının dərin bilicisi və tədqiqatçısı olan Bədirxan Əhmədli milli ədəbiyyatşünaslıq elminə dəyərli töhfələr verib. Ədəbiyyatşünas alimin uzun illər apardığı elmi axtarışlarının nəticəsi olaraq müvəffəqiyyətlə ərşəyə gələn kitabları və monoqrafiyaları onun ciddi tədqiqatlarının nəticəsidir.

Professor Asif Rüstəmli alimin mühacirət ədəbiyyatı, orta Asianın əksər xalqlarının ədəbiyyatı, İstiqlal mücadiləsi, cümhuriyyət dövrü ədəbiyyatının öyrənilməsi istiqamətindəki tədqiqatlarından da bəhs edib. O, Bədirxan Əhmədlinin "Bir istiqlal yolcusu" (2003) monoqrafiyasında ilk dəfə olaraq görkəmli ədəbiyyatşünas alim, ədəbiyyat tarixçisi, şair Əmin Abidin (Gültəkin) həyat və yaradıcılığının araşdırıldığını diqqətə çatdırıb. Vurğulayıb ki, Əmin Abid və Sabit Rəhman irsinə xüsusi diqqət göstərən Bədirxan Əhmədli, bu yaradıcı simaların irsini həm tədqiq edib, həm də çağdaş oxucuya çatdırmaq üçün önəmli nəşrlərə imza atıb.

Məruzəçi ədəbiyyat tariximizin, bütövlükdə ədəbi-ictimai fikrimizin istiqlal yolcusu olan Bədirxan Əhmədliyə fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Tədbirdə akademik Nizami Cəfərov, millət vəkili, filologiya elmləri doktoru Elnarə Akimova, filologiya elmləri doktorları, professorlar Qəzənfər Paşayev, Hamlet İsaşanlı, Məmməd Əliyev, Məhərrəm Qasımlı, Nizami Məmmədov və filologiya elmləri doktoru Bəşirə Əzizəli çıxış edərək Bədirxan Əhmədlinin yaradıcılığının müxtəlif məqamlarına diqqət çəkərək onun nəcib insani keyfiyyətlərə malik ziyalı olduğunu bildirdi, alimlə bağlı xoş xatirələrini bölüşüblər.

Daha sonra Özbəkistanın Fərqanə Dövlət Universitetinin alimi Əkbər Sadinov, Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının aparat rəhbəri Ramin Həsəni, Qars Qafqaz Universitetinin nümayəndəsi Könül Qulusoy, eləcə də Daşkənd Uluqbəy adına Milli Universitetin əməkdaşları ədəbiyyatşünas alimi 70 illik yubileyi münasibətilə təbrik edib, təmsil etdikləri müəssisələrin Fəxri fərmanlarını, "Xalq qəzeti"nin baş redaktoru, Mətbuat Şurası idarə heyətinin üzvü Əflatun Amaşov isə Şuranın diplomunu professor Bədirxan Əhmədliyə təqdim edib.

Çıxışçılar, həmçinin ictimaiyyətə təqdim olunan nəşrlər barədə fikirlərini bölüşüb, əsərlərin elmə dəyərli töhfə olduğunu bildiriblər.

Tədbirdə Pakistan Ədəbiyyat Akademiyasının prezidenti, professor Nəcibə Arif, Pakistan İslam Respublikasının Müslim İnstitutunun direktoru, doktor Sahibzadə Sultan və Qırğızstan-Türkiyə Manas Universitetinin alimi videoçarx vasitəsilə professor Bədirxan Əhmədliyə təbriklərini ünvanlayıblar.

Sonda professor Bədirxan Əhmədli çıxış edərək ona göstərilən diqqət və qayğıya görə tədbirin təşkilatçıları və iştirakçılarına təşəkkürünü bildirdi.

AMEA-nın təqdimatı ilə Aşıq Ələsgərin vəfatının 100-cü ildönümü UNESCO-nun 2026-2027-ci illər üzrə tədbirlər proqramına daxil edilib

Xalqımızın mədəni irsi təkcə maddi-mədəni abidələrlə məhdudlaşmır, həmçinin qeyri-maddi mədəni irsimizin özünəməxsus abidə və elementləri mövcuddur. Təəssüf olsun ki, Qərbi Azərbaycanda xalqımıza xas olan zəngin irs nümunələri, o cümlədən aşıq sənəti və digər qeyri-maddi mədəni irsimizin nümunələri qəsdən dağıdılıb, məhimsənəli və xalqımız bu hüquqlardan məhrum edilib. Bu səbəbdən bu irsin beynəlxalq aləmdə tanidilməsi vacibdir.

Bu fikirləri UNESCO üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Komissiyasının Baş katibi Seymur Fətəliyev "Qədim mətnlər və klassik mənbələr erməni saxtakarlıqlarını və uydurmalarını ifşa edir və ya Azərbaycan əraziləri haqqında etno-hay hiylə və fitnələri" mövzusunda konfransda söyləyib.

"Qeyd etmək istərdim ki, UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısında Azərbaycanın 5-ci qeyri-maddi mədəni irs nümunəsi yer alır. Bu siyahılarda hazırda 24 element qeyd olunmuşdur ki, bu da ölkəmizin zəngin irsə malik olduğunu sübut edir.

Mədəni irsimizin tanidilməsi ilə bağlı daha bir xoş xəbəri sizinlə bölüşmək istərdim. Belə ki, UNESCO üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Komissiyasının təşəbbüsü və dəstəyi, eləcə də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müvafiq qərarı ilə Aşıq Ələsgərin vəfatının 100-cü ildönümü UNESCO-nun 2026-2027-ci illər üzrə qeyd ediləcək tədbirlər proqramına daxil edilib. Bu məsələ UNESCO-nun İcraiyyə Şurasının 2025-ci ilin aprel ayında keçirilmiş 221-ci sessiyasında müzakirə edilərək təsdiqlənməsi mühüm nailiyyətlərimizdən biridir.

Əminəm ki, Aşıq Ələsgərin vəfatının 100 illiyinin 2026-cı ildə UNESCO səviyyəsində qeyd olunması prosesində dövlət qurumlarımızla yanaşı, Qərbi Azərbaycan İcməsinin nümayəndələri də iştirak edəcək, xalqımızın zəngin mədəniyyətinin dünya ictimaiyyətinə layiqincə tanidilməsinə dəyərli töhfələri verəcəklər", - deyərək Seymur Fətəliyev qeyd edib.

Moskvada fəaliyyət göstərən təşkilat sədri ilə görüş

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Moskva azərbaycanlılarının Milli-Mədəni Muxtariyyətinin sədri Bəxtiyar Həsənovla görüşüb.

Görüş zamanı akademik İsa Həbibbəyli AMEA ilə Rusiya Elmlər Akademiyası arasında imzalanmış Əməkdaşlıq müqaviləsinə əsasən aparılan elmi tədqiqat işləri haqqında danışdı. Həmçinin AMEA ilə Rusiya Elmlər Akademiyasının Ural və Sibir Regional Bölmələrinin nəzdində fəaliyyət göstərən Udmurtiya və Yakutiyanın elmi müəssisələri arasında epos yardıqlığına dair birgə tədqiqat işlərinin aparıldığını, müştərək elmi konfransların keçirilməsinin nəzərdə tutulduğunu diqqətə çatdırıb. Akademik İsa Həbibbəyli Akademiyaya tərəfindən nəşr edilmiş kitab və monoqrafiyalarla Moskva şəhərində fəaliyyət göstərən Moskva azərbaycanlılarının Milli-Mədəni Muxtariyyətinə lazımi dəstək göstəriləcəyini bildirdi.

Moskva azərbaycanlılarının Milli-Mədəni Muxtariyyətinin sədri Bəxtiyar Həsənov rəhbərlik etdiyi qurumun tarixi və fəaliyyət istiqamətləri barədə ətraflı məlumat verib. AMEA ilə kitab mübadiləsinin, birgə elmi layihələrin aparılmasında maraqlı olduqlarını diqqətə çatdırıb.

Görüş zamanı AMEA ilə Moskva azərbaycanlılarının Milli-Mədəni Muxtariyyəti arasında əlaqələrin yaradılmasının əhəmiyyətinə toxunulub, əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə olunaraq müvafiq razılıq əldə edilib.

Akademiyada professor İhsan Doğramacının 110 illiyi münasibətilə keçirilən konfrans Türk dünyasının mediasında geniş işıqlandırılıb

Xəbər verdikimiz kimi, aprel 22-də AMEA-nın Rəyasət Heyətinin binasında Türk dünyasının görkəmli alimi, səhiyyə və təhsil qurucusu, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının fəxri üzvü, professor İhsan Doğramacının anadan olmasının 110 illiyinə həsr edilmiş elmi konfrans keçirilib.

Sözügedən konfrans Türkiyənin, Şimali Kipr Türk Respublikasının, Şimali Makedoniyanın, eləcə də Kerkükün və İngiltərədə yaşayan türklərin saytlarında – "liderhaber.com.tr", "guvengazetesi.com.tr", "yesiligidir.com", "tas-koprupostasi", "konyabakis.com", "tokathaber.com.tr", "yaylahaber.com.tr", "ankhaber.com.tr", "haberiniz.com.tr", "ajanscyprus.com", "kibrishaberajans.com", "birlik.mk", "eurovizyon.co.uk", "kerkuktena-zerbaycana.com", "kerkukgazetesi.com" kimi media portallarında geniş şəkildə işıqlandırılıb.



Milli mübarizəmizin məntiqi nəticəsi - Konstitusiya və Suverenlik



AMEA-nın akademik Ziya Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunda "Milli mübarizəmizin məntiqi nəticəsi - Konstitusiya və Suverenlik" mövzusunda respublika konfransı keçirilib.

Konfransı giriş sözü ilə açan AMEA-nın vitse-prezidenti v.i.e, Şərqşünaslıq İnstitutunun direktoru akademik Gövhər Baxşəliyeva 2024-cü il dekabrın 28-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin imzaladığı Sərəncamla ölkəmizdə 2025-ci ilin "Konstitusiya və Suverenlik ili" elan edildiyini deyərək müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyasının 1995-ci il noyabrın 12-də Ulu Öndər Heydər Əliyevin bilavasitə rəhbərliyi ilə hazırlandığını və qəbul olduğunu vurğulayıb.

Müstəqilliyin ilk illərində çətin dövrlərini yaşamış Azərbaycan Respublikasının rəhbərliyinə 1993-cü ildə xalqın tələbi ilə yenidən hakimiyyətə qayıdan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin gəldiyini deyən akademik G.Baxşəliyeva xalqımızın və dövlətçiliyimizin xilaskarının ölkədə təhlükəli proseslərin qarşısını aldığını, ictimai-siyasi sabitliyi təmin etdiyini və müasir dövlət quruculuğu üçün etibarlı zəmin yaratdığını bildirib. Məhz bu əsasda da qəbul olunan Konstitusiya ölkəmizdə qanunvericilik sahəsində islahatların əsasını qoydu.

Konstitusiyanın preambulasında bəyan edilən Azərbaycanın suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunmasının 30 ilə yaxın torpaqlarımızın ermənistandan silahlı qüvvələrinin işğalı altında olması səbəbindən tam təmin edilməsinin mümkün olmadığını deyən akademik, Ulu Öndərin layiqli davamçısı olan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi altında rəşadətli Azərbaycan Ordusunun torpaqlarımızı erməni işğalından tam azad etdiyini və ölkəmizin ərazi bütövlüyünü, suverenliyini bərpa etdiyini, Azərbaycan Konstitusiyasının hüquqi qüvvəsinin indi artıq respublikanın bütün ərazilərində bərqərar olduğunu bildirib.

Şərqşünaslıq İnstitutunun İran tarixi və iqtisadiyyatı şöbəsinin baş elmi işçisi, tarix elmləri doktoru, professor Solmaz Rüstəmovə-Tohidi konfransda "Azərbaycanlıların milli mənsubiyyət hüququnun tanınması tarixi: milli kimlikdən konstitusional hüquqa" mövzusunda məruzə edib. Məruzəçi ilk olaraq milli inkişaf tariximizdə rolunu, ictimai fikrə "azərbaycanlı" sözünü kimlik olaraq gündəmə gətirən ictimai və dövlət xadimlərimizdən danışib. Azərbaycançılıq milli ideologiyasının əsasının qoyulmasından danışan professor S.Rüstəmovə-Tohidi, həmçinin azərbaycanlıların qanunla təsbit olunmuş hüquqlarının Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə Konstitusiya aktı statusuna malik olan ilk hüquqi sənəd - 1918-ci il Bəyannaməsində, sovet dövründə, eləcə də müstəqillik illərində qəbul edilmiş konstitusiyalarda necə əks olunmasından bəhs edib.

İnstitutun Türkiyə tarixi və iqtisadiyyatı şöbəsinin müdiri, tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Namiq Məmmədov "Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının inkişaf tarixi və müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyası" mövzusunda məruzə edib. Məruzədə Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı ərəfəsində Azərbaycan ictimai-siyasi vəziyyəti və müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyasının qəbul edilməsi zərurəti, ümumilikdə Azərbaycanda Konstitusiya tarixi, 1995-ci il Konstitusiyası və onun əsas prinsipləri və əsas müddəaları haqqında məlumat verilib.

Şərq ölkələrinin tarixşünaslığı şöbəsinin baş elmi işçisi, hüquq elmləri doktoru, dosent Zaur Məmmədov "Heydər Əliyev və Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası" mövzusunda məruzə edib. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında inkişaf yoluna qədəm qoyan Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının qəbul olunmasında Ulu Öndərin rolundan danışan məruzəçi bununla ölkəmizdə demokratik, hüquqi dövlətin möhkəm təməli layihəsinin qoyulduğunu qeyd edib. Z.Məmmədov Əsas Qanunun "Xalqın suverenliyi" adlanan 2-ci maddəsinə diqqət çəkib: "Sərbəst və müstəqil öz müqəddəratını həll etmək və öz idarəetmə formasını müəyyən etmək Azərbaycan xalqının suveren hüququdur".

Dövlət suverenliyinin dövlət hakimiyyətinin vahidliyində və aliiliyində, habelə onun orqanlarının hüquqi aktlarının bütün hüquqi və fiziki şəxslər üçün məcburi xarakter daşmasında ifadə olunduğunu deyən məruzəçi, dövlətin suverenliyinin dövlət hakimiyyətinin ölkə daxilində aliiliyi və dövlətlərarası münasibətdə müstəqil olması demək olduğunu bildirib.

Konfransda məruzələr ətrafında müzakirələr aparılıb, suallar cavablandırılıb.

Azərbaycan xanımının zəriflik fərsalı Zərifə Əliyeva

AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun Qadınlar Şurasının təşəbbüsü ilə akademik Zərifə Əliyevanın həyat yolu və elmi fəaliyyətinə həsr olunmuş "Azərbaycan xanımının zəriflik fərsalı Zərifə Əliyeva" adlı tədbir keçirilib.



Tədbiri giriş sözü ilə açan institutun direktoru filologiya elmləri doktoru Nadir Məmmədli bildirib ki, akademik Zərifə xanım Əliyevanın zəngin elmi irsi, oftalmologiyanın müxtəlif sahələri üzrə apardığı tədqiqatlar, qazandığı nailiyyətlər, yaratdığı fundamental əsərlər Azərbaycan tibb elminin parlaq səhifəsidir. Bu gün bütün səviyyələrdə etiraf olunur ki, akademik Zərifə xanım Əliyeva oftalmologiyanın aktual mövzularına həsr edilmiş çoxprofilli tədqiqatlar aparmış, fədakar həkim kimi bir sıra göz xəstəliklərinin müalicəsinə, o cümlədən, Azərbaycanda traxomanın kökünü kəsilməsinə böyük əmək sərf etmiş, xəstəliyin müxtəlif mərhələlərinin öyrənilməsi və müalicə metodlarının axtarılması yollarında dəyərli elmi-tədqiqatlar aparmışdır.

Tədbirdə professor Sayal Sadıqova "Akademik Zərifə Əliyevanın zəngin elmi irsi", institutun Qadınlar Şurasının sədri filologiya elmləri doktoru Şəbnəm Həsəni-Qəribova "Zərifə Əliyeva... Güclü qadın... Xoşbəxt ailə" adlı məruzələrlə çıxış ediblər.

Professor Sayal Sadıqova vurğulayıb ki, akademik Zərifə Əliyeva zəngin elmi irs qoymuşdur.

Şəbnəm Həsəni-Qəribova çıxışında qeyd edib ki, Zərifə xanımın uzun illər Azərbaycan qadın hərəkatının fəal üzvü olub, qadınların hüquqları və sağlamlığı ilə bağlı layihələrə dəstək verib. Onun təşəbbüsü ilə bir sıra göz xəstəliklərinin profilaktikasına aid tədbirlər həyata keçirilib. O, böyük siyasətçinin xanımı olmaqla yanaşı, ictimai məsuliyyət daşıyan vətəndaş, xeyirxah insan və fədakar ziyalı idi. Biz bu gün onun zəngin irsinə yalnız xatırlamamalı, onu yaşatmalı, yeni nəsillərə örnək kimi təqdim etməliyik.

Tədbirdə çıxış edən alimlər akademik Zərifə xanım Əliyevanın Azərbaycan elmi, oftalmologiyasını inkişaf etdirdiyini və bütün dünyada tanıtıldığını deyiblər.

Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadəyə həsr olunan dəyirmi masa

AMEA-nın Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunda Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, Xalq şairi, dramaturq, ədəbiyyatşünas, pedaqoq və ictimai xadim və Azərbaycan Respublikasının Dövlət mükafatları laureatı, akademik Bəxtiyar Vahabzadənin anadan olmasının 100 ildönünə həsr edilən tədbir keçirilib.



Tədbiri AMEA-nın Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun direktoru f.e.d., professor İlham Məmmədov açaraq qonaqları və tədbir iştirakçılarını salamladıqdan sonra görkəmli şair Bəxtiyar Vahabzadənin yaradıcılığının fəlsəfi məzmununu təhlil edərək onun dövrünün görkəmli yaradıcı şəxsiyyətlərindən biri olduğunu, eləcə də bir çox filosofların şairin şəirlərinə və irsinə olan vurğunluğunu qeyd edib.

Sonra Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun elmi işlər üzrə direktor müavini, tarix elmləri doktoru Eynulla Mədətli çıxış edib. O, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Bəxtiyar Vahabzadənin 100 illik yubileyi haqqında sərəncamının bu böyük mütəfəkkirin yaradıcılığını bir daha tədqiq etmək üçün yeni imkanlar yaratdığını, Bəxtiyar Vahabzadənin fəlsəfi dünyamızın inkişafında şifahi və yazılı xalq ədəbiyyatımızın misilsiz rolu olduğunu, Kitabı-Dədə Qorqud dastanımızda, bayatılarımızda, laylalarımızda, xalqımızın yaratdığı nə varsa hər birinin məzmununda dərin bir fəlsəfi fikir həyat fəlsəfəsi, yaşamaq fəlsəfəsi, mübarizə fəlsəfəsi, hüriyyət, ədalət fəlsəfəsinin olduğunu vurğulayıb. Bildirib ki, Bəxtiyar Vahabzadə yaradıcılığında azərbaycançılıq ideologiyası, azərbaycançılıq elementləri, Ana Vətənə sonsuz sevgi, Azərbaycan dilinin mübariz mühafizəçisi, onun keşiyində duran, onu yorulmadan təbliğ edən və böyük bir ədəbi irs yaradaraq bizə yadigar qoyub getmiş, ədəbiyyatımızda böyük bir zirvəni fəth etmişdir.

İnstitut əməkdaşlarından elmi işçi Hafizə İmanova "Ömür" şeirini, Gənc alim və mütəxəssislər Şurasının sədri Ceyran Hüseynli "Gülüstan" poeməsindən bir hissəsini səsləndiriblər.

Tədbirdə Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutundan filologiya elmləri doktoru, professor Əlizadə Əsgəri, f.e.d., prof. Adil Əsədov, hüquq elmləri doktoru prof. Həbib Qurbanov, f.e.d. Füzuli Qurbanov, filologiya elmləri doktoru, professor Tahirə Məmməd, filologiya elmləri doktoru Esmira Fuad, f.ü.f.d. Əli İbrahimov, f.ü.f.d. Ağasəlim Həsənov, siyasi elmlər doktoru, dosent Ramilə Dadaşova, çıxış edərək vurğulayıblar ki, Bəxtiyar Vahabzadə vətənə, millətə və doğma ana dilinə sonsuz məhəbbət ifadə edən, dərin poetik-fəlsəfi düşüncələrlə zəngin irsi daim mədəni-mənəvi dəyərlərə ehtiram, milli azadlıq ideallarına bağlılıq və istiqlal məfkurəsinə sdaqət hissi aşılamışdır.

Tarix elminin inkişaf tendensiyaları



AMEA-nın İctimai Elmlər Bölməsinin Elmi Şurasının növbəti iclası keçirilib.

İclası AMEA-nın vitse-prezidenti v.i.e., İctimai Elmlər Bölməsinin Elmi Şurasının sədri akademik Gövhər Baxşəliyeva açaraq tədbirin gündəliyini diqqətə çatdırıb. Əvvəlcə ölkə Prezidentinin "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 80 illik yubileyinin qeyd olunması haqqında" Sərəncamının Azərbaycan aliminə verilən yüksək dəyərli nümunəsi olduğunu deyib, bu münasibətlə iclas iştirakçılarını təbrik edib.

Sonra akademik Gövhər Baxşəliyeva AMEA-nın Abbasqulu Ağa Bakıxanov adına Tarix və Etnologiya İnstitutunun Dünya tarixi şöbəsinin müdiri tarix elmləri doktoru, professor İradə Bağirovanın "Azərbaycan və dünya tarix elminin inkişaf tendensiyaları" mövzusunda məruzəsinin dinlənəcəyini bildirib və vurğulayıb ki, dinlənəcək məruzə müasir Azərbaycan tarix elminin dünya tarix elminə inteqrasiyası, dünya tarixinin ölkə tarixinə təsiri və s. məsələlərinin öyrənilməsi baxımından çox ciddi və aktual məsələyə həsr olunub.

Daha sonra məruzə dinlənilib. İradə Bağirova müasir tarix elminin əsas istiqamətlərini göstərərək, XIX əsrdən XXI əsrdə Qərb, sovet, post-sovet və Azərbaycan tarixçilərinin əsərləri əsasında müasir dövrün tarix elmi qarşısında qoyduğu vəzifə-

lər və çağırışlardan söz açıb. Qeyd edib ki, tarixi biliyin inkişafının dominant forması tarixin xətti, xronoloji ardıcılıqla tərtib edilmiş versiyalarıdır. Azərbaycan tarixi orta əsrlər və ya yeni dövrdən asılı olmayaraq məhz milli dövlətçilik tarixi kimi formalaşır.

Dünya tarix elminin müasir cərəyanları Azərbaycan tarixşünaslığından daha çox politologiyada və fəlsəfə elmində özünü büruzə verir. Tarixşünaslığımızın aktual məsələlərindən biri də I və II Qarabağ müharibələri və Böyük Zəfərdir. Bu müharibələr tarix elmi təhlili həm milli, həm də dünya tarix elminə böyük töhfə verməkdədir. Nəticədə alim belə qənaətə gəlib ki, müasir dövrdə tarix elminin bütün istiqamətləri inkişaf etməkdədir. Azərbaycan tarixşünaslığı da dinamik inkişaf edən elmlərdən biridir.

Məruzə dinlənildikdən sonra mövzu ətrafında müzakirələr aparılıb. Akademik Nərgiz Axundova, AMEA-nın müxbir üzvləri Şahbaz Muradov, Könül Bünyadzadə mövzunun bir sıra baxımdan dövlətimiz, xalqımız üçün aktual olduğunu vurğulayıblar.

İclasda, o cümlədən bir sıra elmi-təşkilati və kadr məsələləri də müzakirə olunub.

"Azərbaycan Respublikasında 2025-ci ilin Konstitusiya və Suverenlik ili" elan edilməsi, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin "Azər-

baycan Respublikasında Rəqəmsal İnkişaf Konsepsiyası"nın təsdiq edilməsi haqqında" Fərmanının, "Bəxtiyar Vahabzadənin 100 illiyinin qeyd edilməsi haqqında", "Üzeyir Hacıbəylinin 140 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" sərəncamlarının icra vəziyyəti barədə məsələlər müzakirə edilib. Bununla bağlı elmi tədqiqat müəssisələrində Elm Gününə həsr olunmuş müxtəlif tədbirlərin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar tapşırıq və tövsiyələri verib.

İclasda, həmçinin "Azərbaycan Respublikasının 2025-2028-ci illər üçün Səni intellekt strategiyası"nın təsdiq edilməsi, "Seyid Əziz Şirvaninin 190 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" hazırlanacaq Tədbirlər planlarına dair təkliflərin verilməsi haqqında məsələlər geniş müzakirə edilib, müvafiq tapşırıqlar verilib.

Sonra AMEA-nın Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunda ingilis dilində "Azerbaijan Archaeology and Anthropology" (Azərbaycan Arxeologiyası və Antropologiyası), "Arxeoloji irs" adlı elmi jurnallarının təsis edilməsi haqqında, eləcə də akademik Ziyad Səmədzadənin 85, AMEA-nın müxbir üzvü Şahbaz Muradovun 85, AMEA-nın müxbir üzvü Vəli Baxşəliyevin 70 illik yubileyləri haqqında qərarlar qəbul edilib.

İclasda bir sıra digər məsələlərə baxılıb, həmçinin səmərəli fəaliyyətlərinə görə bir sıra əməkdaşlar təltif olunub.

Naxçıvan Bölməsində yeni elmi araşdırmalar və təşkilatı məsələlər



AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin Rəyasət Heyətinin növbəti iclası olub.

Bölmənin sədri, akademik İsmayıl Hacıyev iclası açaraq gündəliyə çıxarılan məsələləri iştirakçıların diqqətinə çatdırıb.

Gündəlikdəki ilk məsələ Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Seyid Əzim Şirvaninin 190 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" 4 aprel 2025-ci il tarixli Sərəncamından irəli gələn vəzifələr barədə olub. Məsələ ilə bağlı məlumat verən Elm və təhsil şöbəsinin müdiri, aqrar elmlər üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Orxan Bağirov AMEA Naxçıvan Bölməsində sərəncama uyğun olaraq həyata keçirilməsi nəzərdə tutulan tədbirləri Rəyasət Heyətinin diqqətinə çatdırıb.

Aparılan müzakirədən sonra Rəyasət Heyəti irəli sürülən təkliflərin AMEA Rəyasət Heyətinin müzakirəsi-nə təqdim olunması barədə qərar qəbul edib.

Daha sonra Naxçıvan Bölməsinin elmi katibi, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Rəşad Zülfiqarov Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadənin 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Tədbirlər Planı və AMEA Naxçıvan Bölməsi qarşısında duran vəzifələr barədə məlumat verib. Vurğulanıb ki, Tədbirlər Planına əsasən Bölmədə İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun təşkilatçılığı ilə elmi seminar və konfransların keçirilməsi, "Axtarışlar" elmi jurnalında B.Vahabzadənin 100 illiyinə həsr olunmuş rubrikanın yaradılması, mətbuatda məqalələrin dərci, tele-

viziya və radio verilişlərində çıxışlar nəzərdə tutulub.

Gündəlikdəki növbəti məsələ cari ilin iyun ayında keçirilməsi nəzərdə tutulan "Qərbi Azərbaycan: tarixi, mədəniyyəti və böyük qaydış" Beynəlxalq Elmi Konfransına hazırlığın vəziyyəti haqqında olub. Konfransa hazırlıq barədə təklif və tövsiyələrini bölüşən akademik İsmayıl Hacıyev hazırlıq prosesində diqqət yetirilməli məsələləri qeyd edib.

Bölmə sədri gündəlikdəki Vatikan, Osmanlı, Sankt-Peterburq, Tiflis arxivlərində Naxçıvanla bağlı materialların əldə edilməsi məsələsi ilə bağlı danışarkən bildirib ki, Tarix, Etnoqrafiya və Arxeologiya İnstitutunun bəzi əməkdaşları 2023 və 2024-cü illərdə Ankara və Sankt-Peterburq arxivlərində elmi ezamiyyədə olmuş, Naxçıvanla bağlı xeyli sayda material toplamışlar. Həmin materialların yaxın zamanda nəşrə təqdim olunacağını nəzərə çatdıran alim qeyd edib ki, cari ilin may ayında institutun bir əməkdaşının Gürcüstan arxivlərinə elmi ezamiyyətə göndərilməsi planlaşdırılır.

Rəyasət Heyəti, həmçinin arxeoloji, etnoqrafik, dialektoloji, onomastik və folklor ekspedisiyalarının təşkili, "Elmi əsərlər" jurnalının ikinci nömrəsinə məqalə qəbulunun vəziyyəti və gündəlikdəki digər məsələləri müzakirə edərək müvafiq qərarlar qəbul edib.

Konstitusion hüquqlar və suverenlik məsələləri mövzusunda

AMEA-nın Naxçıvan Bölməsində İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun təşkilatçılığı ilə "Konstitusiya və Suverenlik II" çərçivəsində "Hüquqi dövlətin təməli: konstitusiya və suverenlik" mövzusunda elmi konfrans keçirilib.

Konfransı giriş sözü ilə AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin sədri akademik İsmayıl Hacıyev açıb. Akademik çıxışında ötən əsrin əvvəllərində ölkəmizdə milli təşkilatlanma istiqamətində görülən işlərdən, Fevral inqilabının Azərbaycan üçün nəticələrindən, Azərbaycanın muxtariyyət statusu əsasında Rusiyanın tərkibinə qatılmasından, ADR-in fəaliyyətindən, zamanla gündəmə gələn suverenlik məsələsindən və Azərbaycanın öz müqəddəratını həll etməsindən danışdı.

"Bu gün öz suverenliyini tam təmin etmiş müstəqil Azərbaycan möhkəm təməllər üzərində inkişaf edir", - deyən bölmə sədri konfransı açıq elan edib.

Daha sonra tədbir iştirakçıları İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun əməkdaşlarının təqdimatında məruzələr dinləyiblər.

İnstitutun elmi işlər üzrə direktor müavini filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Elxan Məmmədov "Konstitusiyamızda Azərbaycan vətəndaşlarına verilən hüquq və azadlıqlar", Ədəbiyyatşünaslıq şöbəsinin müdiri filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Ramiz Qasımov "İstiqlaliyyət, suverenlik



və hüquqi dövlət quruculuğu ideyası: bədii düşüncədən tarixi həqiqətə", aparıcı elmi işçi filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Aygün Orucova "Müstəqillik dövrü hekayə janrında milli istiqlal ideyaları" mövzusunda məruzə ediblər.

Dosent Elxan Məmmədov məruzəsində konstitusiyanın vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının təmin olunmasındakı rolundan, Ulu öndər Heydər Əliyevin Konstitusiyamız hazırlanarkən bu məsələni xüsusi diqqətdə saxlamasından, məsələyə həssas münasibətdən, müstəqil Azərbaycanın 1995-ci ildə ümumxalq səsverməsi ilə qəbul olunmuş konstitusiyasından bəhs edib. Tədqiqatçı konstitusiyada əksini tapmış bəzi maddə və bəndləri konfrans iştirakçıların diqqətinə çatdırıb, günümüzədək əhalinin rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən işlərə diqqət çekib.

Dosent Ramiz Qasımov XX əsrin əvvəllərində Azərbaycançılıq məfkurə-

sinin formalaşmağa başlamasından, bu ideologiyanın öncüllərindən, milli ideologiyanın formalaşmasında "Füyuzat" və "Molla Nəsrəddin" jurnallarının rolundan bəhs edib. Y.V.Çəmənzəminli, Ü.Hacıbəyli və başqalarının əsərlərini Azərbaycanda hüquqi dövlət quruculuğuna gedən yolun bayraqları kimi səciyyələndirib. "Əsrimizin Səyavuşu" və "Ananın kitabı"nda AXC-nin süqutundan doğan kədərini bədii ifadəsindən danışdı.

Dosent Aygün Orucovanın məruzəsi Zəfər sevincinin bədii ədəbiyyatımızda ifadəsi məsələsinə əhatə edib. Anar, Elçin, X.Kərimli, A.İmanlı, A.Yadigar, E.Yurdoğlu, Q.Qərib, Ş.Qafar, G.Məmmədova, Ə.Həsərov və başqa ədəbi mühit nümayəndələrinin əsərlərində yurd sevgisi, qələbə əzminin, zəfərdən doğan sevincin əksi məsələsindən danışdı. Əsərlərdən gətirdiyi nümunələr əsasında fikirlərini ifadə edib.

Sonda mövzu ətrafında müzakirələr aparılıb.

Gəncə Bölməsində AMEA-nın 80 illik yubiley tədbirlərinin müzakirəsi



AMEA-nın Gəncə Bölməsinin Rəyasət Heyətinin növbəti iclası keçirilib.

Gəncə Bölməsinin sədri, akademik Fuad Əliyev ilk müzakirə mövzusu kimi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 80 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" 18 mart 2025-ci il tarixli Sərəncamının icrası, eləcə də həmin sərəncamdan irəli gələn vəzifələrə dair AMEA-nın Rəyasət Heyətinin 19 mart 2025-ci il tarixli Qərarında göstərilmiş müddəaların təmin olunması barəsində danışdı.

O, cənab Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının bu il qeyd edilən 80 illiyini dövlətimiz və cəmiyyətimiz üçün əhəmiyyətli tarixi hadisə kimi dəyərləndirildiyini qeyd edərək, ölkəmizin elmi ictimaiyyətinin nümayəndələrinin bu əlamətdar tarixə daim öz töhfələrini verdiklərini və AMEA-nın Gəncə Bölməsinin builki tədbirlər planının da həmin ruhda hazırlandığını diqqətə çatdırıb.

Tədbirlər planının müddəaları və onların həyata keçirilməsi üçün müvafiq vəzifələr haqda danışan akademik Fuad Əliyev Bölmədə bu əlamətdar tarixlə bağlı olan məsələlərə həsr olunan monoqrafiyaların hazırlanması, konfrans və digər elmi toplantıların, sərgilərin təşkil olunması, sənədli filmlərin ərsəyə gətirilməsi kimi tədbirlərin həyata keçirildiyini bildirdi.

Bildirilib ki, artıq Bölmədə "AMEA-80" elmi-nəzəri konfransı keçirilib, Gəncə Bölməsinin 44 illik elmi-təşkilatı fəaliyyətini (1981-2024-cü illər ərzində) əks etdirən elmi əsər işıq üzü görüb, həmçinin "Qərb bölgəsinin elm fədailləri", "Gəncə incəsənəti", "Gəncə şəhərinin tarixi", "Qərb bölgəsinin kimya sənayesi", "Nizami Gəncəvinin yubileyi" adlı monoqrafiyalar üzərində işlər aparılır.

Azərbaycan elminin yubiley ilində AMEA-nın Gəncə Bölməsində həmçinin görkəmli nizamişünas alim, Əməkdar Elm xadimi, professor Xəlil Yusiflinin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş "Azərbaycan və dünya nizamişünaslığının aktual problemləri", "Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində Gəncə", "Gəncədən başlayan dövlətçilik salnaməsi", "Qərb bölgəsində elmin fundamental inkişafının təmin olunması Ulu Öndər Heydər Əliyevin uzaqgörən strateji düşüncəsinin məhsuludur", "AMEA-nın Gəncə Bölməsi və Gəncənin elmi-ədəbi mühiti", "Qərb bölgəsindəki arxeoloji tədqiqatlar" mövzularında konfrans və dəyirmi masalar keçiriləcək.

İclasda, həmçinin AMEA-nın 80 illik yubileyi ilə bağlı, akademiyanın tarixi və onun inkişaf yolu haqda tezis və məqalələrin müxtəlif elmi məcmuələrdə çap olunması, görkəmli alimlərimizin anım günlərinin keçirilməsi, yubiley ilində elmi və elmi-təşkilatı fəaliyyətlərində fərqlənən əməkdaşların Gəncə Bölməsinin Fəxri fərman və mükafatları ilə təltif edilməsi, "Ön yaxşı elmi işçi" müsabiqəsinin keçirilməsi, Nizami Gəncəvi Məqbərəsinə, Heydər Əliyev Mərkəzinə, "Səleflər və Xələflər" abidə kompleksinə elmi ekskursiyaların həyata keçirilməsi, tələbə-gənclər və məktəblilərlə "AMEA-80. Elminiz və onun görkəmli simaları" adlı maarifləndirici görüşlərin təşkili, elmin populyarlaşdırılmasına dair kitabların ümumtəhsil məktəblərinə təqdim olunması, AMEA-nın Gəncə Bölməsinin elmi nailiyyətlər sərgisinin hazırlanması, sosial media şəbəkələrində bu elm ocağının əsas nailiyyətlərini, onun inkişafının tarixi mərhələlərini əks etdirən materialların yayılması, onun beynəlxalq əməkdaşlıqlarının, eləcə də xarici tədqiqatçılarla birgə fəaliyyətlərinin kitablar formasında hazırlanıb xarici dillərə tərcümə edilməsi, Bölmədə AMEA-nın 80 illik yubileyi ilə bağlı görülən işlərin, tədbirlərin kütləvi informasiya vasitələrində işıqlandırılması məsələləri də müzakirə edilib. Bu tədbirlərin hazırlanması və həyata keçirilməsi üzrə əlaqədar institut, şöbə və digər qurumlara və onların rəhbərlərinə müvafiq göstərişlər verilib.

İclasdakı digər müzakirələr Azərbaycan Respublikası Prezidentinin imzaladığı "Bəxtiyar Vahabzadənin 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında" 21 fevral 2025-ci il tarixli Sərəncamının və "Seyid Əzim Şirvaninin 190 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" 4 aprel 2025-ci il tarixli Sərəncamının icrası ilə bağlı AMEA-nın Tədbirlər planının hazırlanması üçün Gəncə Bölməsinin təklifləri haqda olub.

Toplantıda, həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasının 2025-2028-ci illər üçün sünii intellekt Strategiyası"nın təsdiq edilməsi haqqında" 19 mart 2025-ci il tarixli Sərəncamının icrasından irəli gələn vəzifələrə dair məsələlər müzakirə olunub.

İclasda yaxın dövr üçün AMEA-nın Gəncə Bölməsində keçiriləcək "Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində Gəncə" və "Gəncədən başlayan dövlətçilik salnaməsi" mövzusunda respublika elmi konfranslarına hazırlıq məsələləri də müzakirə edilib.

Toplantının gedişində "Elektron xidmətlər" şöbəsinin müdiri Fərhad Mirzəyev "Sünii İntellektin Azərbaycan ədəbiyyatı və folkloruna təsiri" mövzusunda maarifləndirici xarakterli məruzə edib.

İclasın gündəliyindəki sonuncu məsələ AMEA-nın Gəncə Bölməsində Sənədlər iş şöbəsinin yaradılması haqda olub.

Azərbaycanın arxeoloji irsinin qorunmasına elmi dəstək

18 aprel 2025-ci il tarixində Beynəlxalq Abidələr və Tarixi Yerlər Günü münasibətilə Qobustan Milli Tarixi-Bədii Qoruğunda "Azərbaycanın arxeoloji irsinin qorunması" mövzusunda elmi-praktik seminar keçirilmişdir.

Tədbir Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Arxeologiya və Antropologiya İnstitutu ilə Mədəniyyət Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidmətinin birgə təşkilatçılığı ilə baş tutmuşdur.

Seminarı Qobustan Qoruğunun direktoru Vüqar İsayev açılış sözü ilə



açaraq tədbirin əhəmiyyəti və Qoruğun fəaliyyəti barədə məlumat vermişdir. Seminara moderatorluq AMEA Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun "Arxeoloji abidələrin qey-

diyyatı və pasportlaşdırılması" şöbəsinin müdiri t.ü.f.d., dosent Mikayıl Mustafayev tərəfindən həyata keçirilmişdir. O, həmçinin "Azərbaycanda və dünyada yerləşən abidələrin mü-

hafizəsi" mövzusunda təqdimatla çıxış etmişdir.

Tədbirdə digər məruzəçilər də müxtəlif mövzularda çıxış etmişlər. Onlar arasında Dövlət Xidmətinin Mədəni İrsin Qorunması şöbəsinin müdiri Səbuhi Bəşirov, İnstitutun baş elmi işçisi, tarix elmləri doktoru Hidayət Cəfərov, "Tunc dövrü arxeologiyası" şöbəsinin müdiri, t.ü.f.d., dosent Səfər Aşurov, "Arxeoloji irsin tarixi və nəzəriyyəsi" şöbəsinin aparıcı elmi işçisi, t.ü.f.d. Pərviz Qasımov, AMEA Memarlıq və İncəsənət İnstitutunun "Memarlıq abidələrinin qorunması və bərpası problemləri" şöbəsinin müdiri, m.ü.f.d., dosent Rəhimbə Əliyeva,

"Məhkəmə arxeologiyası" şöbəsinin müdiri t.ü.f.d., dosent Akif Quliyev, "Arxeoloji abidələrin qeydiyyatı və pasportlaşdırılması" şöbəsinin elmi işçiləri Şəfəq Ağayeva və Lələ Nəsirova yer almışlar. Tədbirdə, həmçinin məruzələr prezentasiyalar şəklində nümayiş etdirilib.

Seminarın sonunda iştirakçılar Qobustan Qoruğuna ekskursiya etmiş, daha sonra "Pir Hüseyn Xanəqahı" Tarix-Memarlıq Qoruğunu ziyarət etmişlər.

Seminar ölkənin arxeoloji irsinin qorunması istiqamətində elmi və praktiki əməkdaşlığın inkişafına mühüm töhfə vermişdir.

Etnoqrafiya sahəsində ilk qadın elmlər doktoru

Müsaibim Azərbaycanda etnoqrafiya sahəsində ilk tarix elmləri doktoru adı almış qadın alimimiz Nərgiz Məlik qızı Quliyevadır. Xalqın adət-ənənəsini, ailə-məişətini öyrənmək, tədqiq etmək, zənginləşdirmək və gələcək nəsle çatdırmaq etnoqraf alimlərimizin ümdə işidir. Bu sahədə ömrünün əsas hissəsini belə bir vacib məsələnin tədqiqatçısına çevirən Nərgiz xanımın üzərinə böyük yük düşmüşdür. Bütöv bir ömrünü etnoqrafiya elminə həsr edən alimin əsərləri dünyanın 60-a yaxın ölkəsinin milli kitabxanalarında layiqli yer tutmuş, neçə-neçə Beynəlxalq Simpoziumlarda, konfranslarda elmi məruzələrlə çıxış etmiş, elmi məqalələri xarici ölkələrdə çap olunmuş və əsərlərinə istinadlar edilmişdir.



məsələləri, təsərrüfat məişətinin, maddi mədəniyyətin, ailə-məişət münasibətlərinin, mənəvi mədəniyyətin tədqiqi xüsusi yer tutur.

Qloballaşma dövrünün inkişafı müstəvisində milli etnoqrafiyanın mövcudluğu ziddiyyətli proseslərlə üz-üzədir. Milli mədəniyyətləri sıradan çıxarması və eyni zamanda, milli mədəniyyətləri yeni dövrün tələbləri müstəvisində təbliğ etmək, qorumaq, inkişaf etdirmək imkanları yaranmışdır.

Müasir dünyanın ənənəvi mədəniyyətində dünya tarixi və müasir etnososial tendensiyanın inkişafında etnik faktorlar məsələsi əsas yer tutur. Etnik tarix və etnogenez, etnik psixologiya, etnik birliklər, dünya xalqlarının siması, etnik stereotipi, etnik mədəniyyəti, etniklərarası münasibətlər və onların həlli yolları, dünyanın etnik xəritəsi məsələləri, həmçinin ailə-məişət münasibətlərinin nəzəri-metodoloji əsaslarının tədqiqi, ailə münasibətlərinin sosiomədəni modeli, praktikasi, ailəyə sosial köməyin istiqamətləri məsələlərinin daim öyrənilməsi vacibdir. Yunan filosofu Aristotel hər bir ailəni dövlətin bir hissəsi hesab edirdi. Bekon isə qeyd edirdi ki, Vətənə məhəbbətin əsası ailədən başlayır.

- Siz, tədqiqat mövzusu ilə bağlı hansı bölgələrdə araşdırma aparmısınız?

- 1983-cü il AMEA-nın Tarix İnstitutunun əyani aspiranturasına daxil olarkən "Azərbaycanlıların müasir kənd ailəsi (Azərbaycanın Qərbi bölgəsinin materialları əsasında)" namizədlik mövzusunı işləyərkən, ilkin olaraq Azərbaycanın Qərbi bölgəsində yerləşən rayonlarda dəfələrlə ekspedisiyada, elmi məzuniyyətlərdə oldum. Müvafiq çöl-etnoqrafik materiallarını toplamaq üçün müxtəlif müəssisələrdə, ailələrdə, toy, yas mərasimlərində, bayramlarda və digər tədbirlərdə iştirak etdim.

"Azərbaycanda müasir kənd ailəsi və məişəti" adlı doktorluq dissertasiya işi ilə əlaqədar Azərbaycanın bütün bölgələrində etnoqrafik ekspedisiyalarda, səfərlərdə olmuş, aylarla çöl-etnoqrafik materialları toplamışam. Həmçinin fərdi plan işləri və müqaviləyə əsasən, hər il görüşləri elmi tapşırıqları, yazıları yerinə yetirmək məqsədi ilə müxtəlif bölgələrdə səfərlərdə iştirak etmiş, lazımi çöl-etnoqrafik materiallarını toplamışam. Maraqlıdır, elmi axtarışlarım çoxsahəlidir. Bu prinsip nəşr olunan kitablarımdan, məqalələrimdən də bellidir. Məsələn, 2006-cı ildə Bakıda nəşr olunan üç cildlik "Azərbaycan incəsənəti"nin I cildində tarixə ekskurs olunmuş, "Azərbaycan xalqı - avtohton xalqdır" adlı fəsil yazılmışdır. "Azərbaycan adətləri, ənənələri və mərasimləri" adlı II fəsilə qədim toy, toyun mərhələləri, qədim adətləri nəzərdən keçirilib. Müxtəlif bölgələr haqqında məlumat verilib. Azərbaycan xalqının qonaqpərvərliyi, çay mərasimi və çörəyə hörmət, Novruz bayramı, dini mərasim və bayramlar, Azərbaycan xalqının vətənpərvərliyi, milli musiqisi, xalq oyunları yığılan materiallar əsasında yazılmışdır.

"XIX-XX əsrlərdə Bakı şəhər əhalisinin ailə və məişəti", "Müstəqillik illəri Azərbaycan ailəsi", "Birinci və İkinci Qarabağ müharibələri: Azərbaycanın erməni işğalçıları

üzərində qələbəsinə etnoloji baxış" və digər kitablarımda da xalqdan toplanan zəngin çöl-etnoqrafik materiallardan istifadə etmişəm.

- Texnoloji cəhətdən inkişaf etmiş cəmiyyətlərdə etnoqrafiyaya yanaşma necədir?

- Texnoloji cəhətdən inkişaf etmiş cəmiyyətlərdə də antropologiya, etnoqrafiya, etnologiya, lingvistik, folklor və dünya xalqlarının fərqli mədəniyyətlərini təsvir etməyə və təhlil etməyə imkan verən digər elmlər vasitəsilə əldə edilən məlumatlardan istifadə edilir. Tədqiqatçı öyrəndiyi qrup daxilində özünü kontekstdə qoyaraq bir iştirakçı müşahidəsi aparır və beləliklə də ilkin proseslərə daxil olur. Daha sonra yerli sakinlərdən alınmış anketlərin, reportajların, qeydlərin, çıxışların və ya qarşılıqlı təsir vasitəsi kimi əldə edilən məlumatların təhlilindən istifadə olunur. Məlumatların təbii olaraq əldə edilməsi vacibdir. Ümumiyyətlə, etnologiya elminin tədqiqat üsul və metodları, etnoloji məlumatların toplanması və hazırlanması, şərh üsulları, çöl etnoloji-etnoqrafik ekspedisiyaların təşkili məsələlərində müasir vasitələrdən istifadə olunur. Milli (etnik) siyasətin istiqamətləri, vəzifələri, prinsipləri, real mexanizmi texnoloji cəhətdən inkişaf etmiş dövlətlərin maraqları, siyasi durumu istiqamətində müəyyən edilir.

- Bu gün etnoqrafiya elminə marağın az olması hansı səbəbdən qaynaqlanır?

- Etnologiya elminin əsas tədqiqat sahələri: xalqların etnik tarixi və etnogenez, maddi və mənəvi mədəniyyəti, ailə məişəti, təsərrüfat həyatı və s.-dir. Etnologiya elminin tədqiqat obyektı xalq (etnos), predmeti isə etnosla bağlı bütün təzahürləridir. Etnologiya elminin yeni sahələri: şəhər etnologiyası, etiket, uşaq etnologiyası, milli yeməklər, etnoloji baxış və digərləridir.

Azərbaycan etnoqrafları yəxəncə tədqiqatlarını davam etdirirlər. "XIX-XX əsrlərdə Bakı şəhər əhalisinin ailə və ailə məişəti", "Azərbaycanda uşaq etnoqrafiyası" adlı kitablarım məhz bu yeni sahələrə həsr olunub. Azərbaycanca 50 il və nisbətən çox illər birlikdə ailə ocağını qoruyan ailələrlə bağlı apardığım tədqiqat işləri də həmmüəllifi olduğum "Azərbaycan ailəsi" adlı kitabda, müəyyən məqalələrimdə əksini tapmışdır. Ali məktəb tələbələri üçün tərtib etdiyim "Etnoqrafiya və etnologiya" kitabımda da gənc nəslin maraqlarına nəzərdə tutulmuşdur. Rəhbərlik etdiyim və müdafiələri müvəffəqiyyətlə başa çatmış aspirant və dissertantlarımla bu gün elm yollarında birlikdə çalışırıq. Əlbəttə bu ənənə davam edəcək və bəşəri elm sahəsi olan etnologiya tədqiqatları davam edəcəkdir.

- Təmsil etdiyiniz elmi müəssisənin etnoqrafiya sahəsindəki beynəlxalq əməkdaşlıq əlaqələrindən danışardınız.

- AMEA A.A.Bakıxanov adına Tarix və Etnologiya İnstitutunda etnoqrafiya sahəsində beynəlxalq elmi əlaqələr genişdir. Belə ki, institutda təşkil edilən beynəlxalq konfranslarda institutun əməkdaşları iştirak edirlər. Digər ölkələrdə keçirilən beynəlxalq konfranslarda, nəşr olunan beynəlxalq jurnallarda məqalələrlə təmsil olunurlar. Həmçinin institutda etnologiya üzrə müdafiələr keçirilərkən başqa ölkələrin etnoloq alimləri onlayn qaydada iştirak edir, dissertasiyalara opponent kimi rəy verirlər. İnstitutumuzun əməkdaşları da digər dövlətlərdə etnologiya sahəsində müdafiə olunan dissertasiyalara rəy verir, opponentlik edirlər.

Nərgiz xanım, müsaibə üçün təşəkkür edirik, milli maddi və mənəvi dəyərlərimizin yorulmaz təbliğatçısı kimi, bundan sonra da bu elm sahəsinə yeni töhfələr verməyinizi arzulayırıq!

Müsaibəni apardı:

Sərvan KƏRİMOV

"Elm və həyat" jurnalının məsul katibi

Mülki müdafiə şöbəsində növbəti seminar-məşğələ

AMEA-nın Rəyasət Heyəti aparatının Mülki müdafiə şöbəsində seminar-məşğələ keçirilib.



Mülki müdafiə şöbəsinin 2025-ci ilin Tədbirlər planına uyğun olaraq keçirilən seminar-məşğələdə şöbənin əməkdaşları və AMEA-nın elmi müəssisə və təşkilatlarının insan resursları şöbələrinin müdirləri və hərbi uçot, bronetmə işlərini aparan mütəxəssisləri iştirak ediblər.

Seminar-məşğələni giriş sözü ilə açan Mülki müdafiə şöbəsinin müdiri Nizami Vəliyev tədbir iştirakçılarını gündəlikdə duran məsələlər barədə məlumat verdi. N.Vəliyev bildirib ki, hərbi vəzifələrin hərbi uçotunun aparılması, illik statistik hesabatın hazırlanması Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyevin 9 avqust 2005-ci il tarixli Fərmanına və digər hüquqi-normativ sənədlərə əsaslanır. Bundan irəli gələrək AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli tərəfindən imzalanmış AMEA Rəyasət Heyəti aparatında, elmi müəssisə və təşkilatlarda hərbi vəzifələrin hərbi uçotunun aparılması, illik statistik hesabatın hazırlanması haqqında 14 oktyabr 2024-cü il tarixli sərəncamında göstərilən tapşırıqların vaxtında və yüksək səviyyədə yerinə yetirilməsinə ciddi önəm verilməlidir.

Sonra şöbənin baş mütəxəssisi Bahar Həsənova AMEA-nın elmi müəssisə və təşkilatlarında hərbi uçotun aparılması, səfərbərlik zamanı və müharibə dövrü üçün təxsis (bron) edilməsi, illik statistik hesabatın hazırlanmasının qaydaları haqqında geniş məruzə edib. Çıxışını video-təqdimat üzərində quran B.Həsənova seminar iştirakçılarını işlərini vaxtında və qüsursuz həyata keçirmələri üçün təlimatlandırır.

Sonda tədbir iştirakçıları institut və təşkilatlarda hərbi uçot, təxsis (bron) işinin təşkili və vəziyyəti haqqında məlumatlar təqdim edib və mövzu ətrafında suallar veriblər.

Damcılı mağarasında aşkar edilmiş mezolit dövrünə aid heykəlcik barədə məqalə nüfuzlu jurnalda

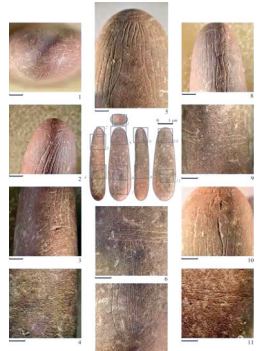
İsrailin The Jerusalem Post ingilisdilli və fransızdilli qəzeti, Yunanistanın Greekreporter xəbərlər şəbəkəsi, Hindistanın Indian Defence Review jurnalında və d. beynəlxalq media orqanlarında Damcılı mağarasında aşkar edilmiş mezolit dövrünə aid heykəlcik barədə xəbərlər dərc ediliblər.

Damcılı mağarasında AMEA-nın Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun Azərbaycan - Yaponiya birgə arxeoloji ekspedisiyası tərəfindən aşkar edilmiş və mezolit dövrünə aid daşdan insan fiquru ilə bağlı ilk rəsmi məqalə, Web of Science (WOS) və SCOPUS bazalarına daxil, Q1 kateqoriyalı "Asiyada arxeoloji tədqiqatlar" (Archaeological research in Asia) jurnalının 42-ci sayında dərc olunub. Məqalənin müəllifləri Tokio Universitetinin Muzeiyinin direktoru professor Yoşihiro Nişiki, AMEA Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun elmi işçisi Ülviyyə Səfərova, Tokio Universiteti Humanitar və Sosiologiya Ali Məktəbinin əməkdaşı Dr. Fumika İkeyama, Çiba Texnologiya İnstitutunun nəzdindəki Geo-Kosmologiya İnstitutunun əməkdaşı Dr. Vataru Satake və AMEA Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun aparıcı elmi işçisi tarix üzrə fəlsəfə doktoru Yaqub Məmmədovdur.

Uzunluğu 51 mm, eni 15 mm təşkil edən fiqur, qum daşından hazırlanmışdır. Daşın səthi aşınmaya məruz qaldığından tədqiq üçün müxtəlif müasir laborator texnologiyalardan (kompüter tomoqrafiyası, X-ray floresan təhlilindən, elektron mikroskop skanerindən) istifadə olunmuşdur. Fiqur üzərində cizgilərlə səliqəli saç düzümlü və kəmərsiz olma da, sifət cizgiləri təsvir edilməyib.

Cənubi Qafqazda, o cümlədən Azərbaycanda istehsal təsərrüfatı təxminən 8000 il əvvəl Qərbi Asiyaya təsiri ilə yayılıb. Məhsuldarlığın simvolu olan qadın gil heykəlcikləri təxminən eyni vaxtda meydana gəlir. Maraqlıdır ki, Damcılıdan nümunə ayaq üstə, əkinçilərin qadın fiqurları isə oturaq şəkildə təsvir edilir. Həmçinin, heykəlciklin kişi və ya qadını simvolizə etdiyi mübahisə predmeti olaraq qalır.

Bu artefakt Azərbaycanda və ümumən bölgədə 8000 il bundan əvvələ aid orta Kür vadisində aşkar edilmiş mezolit dövrünə aid ilk insan heykəlciyidir. Qeyd edək ki, bölgənin məlum mezolit abidələrindən buna bənzər insan heykəlcikləri indiyədək aşkar edilməyib.



Redaksiya heyəti:

İsa Həbibbəyli, Dilqəm Tağıyev, İbrahim Quliyev, Nərgiz Paşayeva, Rasim Əliquliyev, Tofiq Nağıyev, İradə Hüseynova, Gövhər Baxşəliyeva, Arif Həşimov, Cəmil Əliyev, İsmayıl Hacıyev, Fud Əliyev

Baş redaktor: Ağahüseyn Şükürov

Ünvan: AZ 1001, Bakı, İstiqlaliyyət küçəsi 30.
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Tiraj: 2000



В рамках глобальных инициатив

В НАНА состоялась презентация книги, посвященной развитию гендерного равенства

В Центральной научной библиотеке НАНА состоялась презентация книги преподавателя Нахчыванского государственного университета, доктора исторических наук Севиндж Аббасовой "Ильхам Алиев: глобальные инициативы, направленные на женщин, и развитие гендерного равенства (2003-2023)".

В мероприятии принимали участие депутаты Милли Меджлиса, представители правительственных и неправительственных организаций, деятели науки, представители СМИ и другие гости.

Вначале участники мероприятия возложили свежие цветы к бюсту общенационального лидера Гейдара Алиева.

Открывая церемонию презентации, президент НАНА академик Иса Габиббейли поделился своими впечатлениями о книге, отметив, что в издании на первый план вынесена гендерная политика, реализуемая общенациональным лидером Гейдаром Алиевым, Президентом Ильхамом Алиевым, первым вице-президентом страны Мехрибан Алиевой и Фондом Гейдара Алиева. По его словам, эта политика обладает большой значимостью в построении и укреплении основ независимого Азербайджанского государства.

Системный и подробный анализ

Академик сообщил, что в книге повествуется о мерах, предпринимаемых государством в

сфере превращения национально-духовных ценностей в основное перспективное направление гендерной политики, и ряде судьбоносных моментов в развитии гендерного равенства.

Вспомнив о студенческих годах автора книги Севиндж Аббасовой, руководитель НАНА отметил, что она всегда принимала активное участие в общественной жизни университета. Сказав, что темы ее диссертаций на соискание учёной степени доктора философии и доктора наук посвящены женскому движению, глава НАНА добавил, что в своём труде автор системно и подробно анализирует историю и формирование, этапы развития, деятельность основных представителей и современное состояние женского движения в Азербайджане.

Академик Иса Габиббейли продолжил: "Среди ценных исследований, посвящённых женскому движению в республике, труд Севиндж Аббасовой занимает своеобразное и весомое место". Академик сообщил, что в своей новой книге, которая является результатом многолетних научных изысканий, ученый выражает уважение и почтение ко всему, что было написано по этой теме ранее, и делится свои-

ми мыслями и умозаключениями о проводимой главой государства гендерной политике; личная и научная позиции автора дополняют друг друга, повышая тем самым научную значимость издания.

Ценный вклад в историографию

Академик Иса Габиббейли назвал книгу, посвящённую развитию женского движения и гендерного равенства в республике в свете политики, которую проводит Президент Ильхам Алиев, опираясь на заложенные общенациональным лидером Гейдаром Алиевым традиции, ценным вкладом в историографическую науку Азербайджана и подчеркнул, что в издании о деятельности великого лидера в данной сфере, а также о проводимой главой государства политике говорится в научном ракурсе, в научно обоснованной форме.

Сказав, что проведение презентации книги в день 40-й годовщины со дня смерти выдающегося учёного академика Зарифы Алиевой, которая была одной из основоположниц женского движения в Азербайджане, не является случайностью, руководитель НАНА отметил, что в прошлом веке Зарифа Алиева была ведущей силой представительниц интеллигенции республики - видный учёный является образцом

настоящей женщины не только для истории Азербайджана, но и для всего мира.

Память выдающегося учёного-офтальмолога академика Зарифы Алиевой была почтена минутой молчания.

Затем на мероприятии выступила председатель комитета Милли Меджлиса доктор политических наук, профессор Хиджран Гусейнова, которая сообщила, что представленная вниманию общественности книга является ценным источником для тех, кто хочет глубоко изучить и понять азербайджанскую модель в обеспечении гендерного равенства.

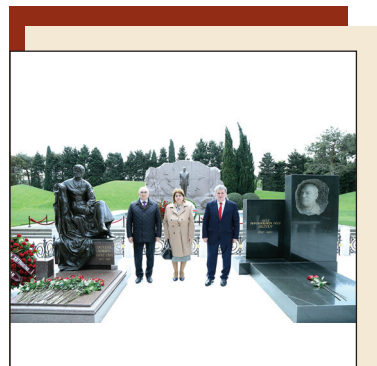
Во имя благородных целей

Сказав, что формирование основных принципов женской политики и поднятие её на государственный уровень связано с именем общенационального лидера Гейдара Алиева, она отметила, что сегодня государственная гендерная политика успешно продолжается Президентом Ильхамом Алиевым, в расширении женского движения в республике, системной и последовательной деятельности наших женщин во имя благородных целей необходимо особо подчеркнуть заслуги первого вице-президента страны, президента Фонда Гейдара Алиева Мехрибан Алиевой: "Характерные для азербайджанской женщины высокие моральные качества - гуманность, проявление заботы и человеколюбие - находят своё блестящее воплощение в личности Мехрибан Алиевой, которая своей многогранной деятельностью ещё больше подняла авторитет азербайджанской женщины в международном пространстве".

Профессор Хиджран Гусейнова сообщила, что в новом издании теоретические основы представлены в единстве с практическим анализом, а тема изучена с различных аспектов.

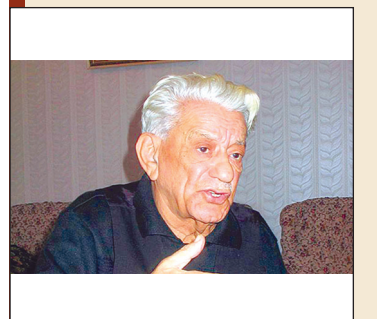
На мероприятии также выступили главный научный сотрудник Института литературы имени Низами Гянджеви НАНА профессор Газанфар Пашаев, преподаватель Госакадемии управления при Президенте Азербайджана профессор Хавва Мамедова, председатель парламентского комитета по общественным объединениям и религиозным учреждениям Фаиль Мустафа, проректор АГПУ профессор Махира Гусейнова, председатель Совета женщин НАНА профессор Рена Мирзаде и заведомо человеческих ресурсов аппарата Президиума НАНА доктор философии по филологии Айнура Махмуд.

В заключение был показан подготовленный автором видеоролик, посвящённый женской политике и гендерному равенству.



Руководство НАНА почтило светлую память видного учёного-офтальмолога, академика Зарифы Алиевой

стр. 10 ➡



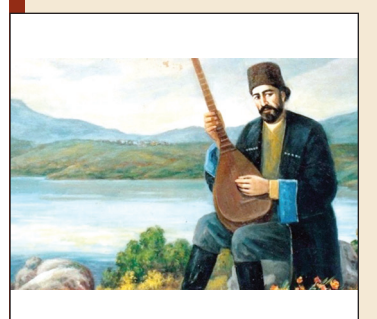
Формирование национального мышления

стр. 10 ➡



Когда роднит особая ментальность

стр. 11 ➡



The 100th anniversary of death of prominent Ashiq Alasgar was included in UNESCO's program of events for the years 2026-2027 upon the nomination of ANAS

page 12 ➡

Инструмент для изучения науки

Искусственный интеллект стал частью нашей повседневной жизни



Состоялось очередное заседание Президиума Национальной академии наук Азербайджана, в котором приняли участие президент НАНА академик Иса Габиббейли, члены Президиума НАНА, заведующие отделами аппарата президиума, руководители и сотрудники научных учреждений и организаций.

Открыв заседание вступительным словом, академик Иса Габиббейли ознакомил всех с вопросами, стоящими на повестке дня.

Вначале научным сотрудникам Института истории и этнологии имени А.А.Бакиханова НАНА Севиль Юсифовой и Наиле Рамазановой, завсейсмической станцией "Исмаиллы" Республиканского центра сейсмологической службы при НАНА Арифу Мирзоеву и заведомо Института литературы имени Низами Гянджеви НАНА доктору филологических наук Асифу Рустамли были вручены удостоверения "Ветеран труда".

Затем были рассмотрены научно-организационные вопросы.

Стратегия искусственного интеллекта

Первым на обсуждение был вынесен вопрос о задачах, связанных с исполнением Распоряжения Президента Азербайджанской Республики от 19 марта 2025 года об утверждении "Стратегии искусственного интеллекта Азербайджанской Республики на 2025-2028 годы".

В своём выступлении по данному вопросу президент НАНА академик Иса Габиббейли сообщил, что целью Стратегии является ускорение развития искусственного интеллекта (ИИ) в республике, поощрение исследований в данной сфере, совершенствование информационных технологий и механизмов управления ими, обеспечение доступности инфраструктуры, а также усиление потенциала квалифицированных кадров. Среди основных приоритетов, продолжил академик, значится информирование общественности об ИИ, в том числе, организация агитационной работы в связи с потенциалом и рисками ИИ и защита этических принципов, связанных с ним. Помимо этого, в Стратегии особое внимание уделяется вопросам, связанным с расширением академических и научных исследований, нацеленных на обеспечение формирования и развития экосистемы искусственного интеллекта.

Академик Иса Габиббейли отметил, что сегодня мир вошёл в эпоху искусственного интеллекта, который стал частью нашей жизни, но, наряду с широкими возможностями, он принёс и определённые риски. Академик подчеркнул, что в Стратегии нашли отражение и такие вопросы, как создание Академии искусственного интеллекта с целью изучения ожидаемых рисков и их нейтрализации, определение государственных органов, ответственных за сферу ИИ, и т.д.

Руководствуясь национальными интересами

Руководитель НАНА сообщил, что одним из важных направлений

широкомасштабных реформ, проводимых в настоящее время в НАНА, является обеспечение применения ИИ в сфере научной деятельности, руководствуясь национальными интересами страны и передовыми трендами и тенденциями, которые происходят в мире - расширение исследований, связанных с этическими принципами применения технологий ИИ, и повышение внимания подготовке кадров в данной сфере.

Сказав, что работы в этом направлении ведутся в отделе электронной академии аппарата Президиума НАНА и отделах электронных услуг институтов, академик Иса Габиббейли добавил, что за короткий срок были достигнуты значительные успехи: для обеспечения применения ИИ в гуманитарных и общественных науках в институтах философии и социологии, языкознания, фольклора НАНА за счёт внутренних ресурсов были созданы отделы, связанные с ИИ, планируется организация подобных отделов и в других учреждениях в соответствии с их профилями.

Академик Иса Габиббейли также сообщил, что постановлением Общего собрания НАНА от 20 февраля 2025 года был утверждён документ "Концепция развития и Дорожная карта Национальной академии наук Азербайджана на 2025-2030 годы", в котором среди основных целей указаны трансформация ИИ, цифровых и смарт-технологий в сферу гуманитарных и общественных наук, а также в естественные и технические науки, с учётом новых вызовов мировой науки, торжество общечеловеческих ценностей и расширение исследований, направленных на решение глобальных проблем.

Ответить на призывы страны

Академик подчеркнул: "Сегодня искусственный интеллект является инструментом для изучения науки. Его применение позволит проводить фундаментальные исследования в более гибкой форме, опираясь на многочисленные источники, и в более быстром темпе. Также внедрение ИИ в наши наукометрические показатели позволит оценить показатель развития науки. К реализации этих мероприятий мы должны привлечь сотрудников отделов электронных услуг, членов советов молодых учёных и специалистов, а также докторантов. Мы должны ответить на призывы главы государства, нашей страны своей практической деятельностью".

На заседании научным отделением и центрам, научным учреждениям и организациям, отделам аппарата Президиума НАНА было поручено подготовить и представить предложения в связи с исполнением распоряжения.

Далее был обсуждён План мероприятий НАНА, связанный с исполнением Указа главы государства от 16 января 2025 года об утверждении "Концепции цифрового развития в Азербайджанской Республике".

Следующим на рассмотрение был вынесен вопрос о задачах, связанных с исполнением Распоряжения главы государства от 4 апреля 2025 года "О праздновании 190-летия Сеида Азима Ширвани".

В своём выступлении по данному вопросу академик Иса Габиббейли сообщил, что в распоряжении отмечается, что в своём творчестве Сеид Азим Ширвани мастерски продолжил многовековые традиции восточной поэзии, а также в условиях, когда происходили важные общественно-политические изменения, сыграл значительную роль в обогащении азербайджанской литературы новыми просветительскими идеями.

Реструктуризация и юбилей

Руководитель НАНА подчеркнул, что в документе Минкульту совместно с Академией наук поручено подготовить и реализовать план мероприятий, посвященных этой знаменательной дате. Оратор сообщил, что в связи с распоряжением главы государства возникла необходимость в исследовании и пропаганде жизни и творчества Сеида Азима Ширвани в свете широких возможностей, предоставленных нашей независимостью, опираясь на научные принципы.

Президиум принял постановление о подготовке Плана мероприятий НАНА в связи с празднованием 190-летия Сеида Азима Ширвани.

Далее были приняты постановления об утверждении структуры Института фольклора НАНА, создании в Гянджинском отделении НАНА за счёт внутренних ресурсов и штатных единиц отдела делопроизводства, а также о создании на базе отдела компьютерной лингвистики Института языкознания имени Насими НАНА за счёт внутренних ресурсов и штатных единиц отдела ИИ и компьютерной лингвистики.

Далее - доктор философии по филологии, доцент Акрам Багиров был утверждён на должность замдиректора по научной работе Института рукописей имени Мухаммеда Физули НАНА.

На заседании президиума также были приняты постановления о юбилеях академиков Юсифа Мамедалиева (120) и Фарамазы Максудова (95), а также членкора НАНА Азада Набиева (80).

Своими мыслями и предложениями поделились академики Расим Алигулиев, Ирада Гусейнова, Говхар Бахшалиева, Ариф Гашимов, профессор Надир Мамедли, доктора философии по биологии Эмира Алирзаева, по филологии - Хикмет Гулиев, Сабухи Гахраманов и Мехман Гасанли, по истории - Фархад Гулиев и др.

Руководство НАНА почтило светлую память видного учёного-офтальмолога, академика Зарифы Алиевой



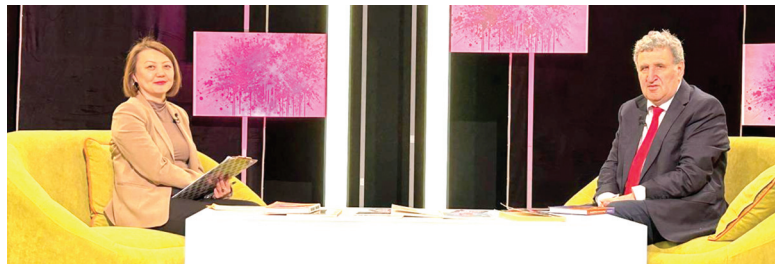
В рамках дней памяти супруги общенационального лидера Гейдара Алиева, выдающегося учёного-офтальмолога, заслуженного деятеля науки Азербайджанской Республики академика Зарифы Алиевой президент и вице-президенты НАНА академики Иса Габиббейли, Расим Алигулиев и Ирада Гусейнова посетили могилу учёного на Аллее почётного захоронения.

Представители НАНА возложили букеты цветов на могилы общенационального лидера, выдающегося государственного деятеля Гейдара Алиева и академика Зарифы ханум Алиевой и почтили их светлую память.

Связующий мост

Академик Иса Габиббейли выступил на телеканале "Манас"

В рамках своего визита в Кыргызстан президент Национальной академии наук Азербайджана академик Иса Габиббейли посетил центр Mediamanasy Кыргызско-Турецкого университета "Манас" и дал обширное интервью, выступив в программе, которая транслируется на Manas TV и Manas FM.



В ходе интервью руководитель НАНА подчеркнул, что между АН Азербайджана и университетом "Манас" подписан протокол о сотрудничестве, вследствие чего имеются большие возможности для совместной деятельности этих организаций.

В то же время в интервью говорилось о подписании Меморандума о взаимопонимании между академиями наук двух стран и отмечалось, что двустороннее сотрудничество уже нашло реальное воплощение в подготовке тома "Энциклопедии Чингиза Айтматова" под названием "Чингиз Айтматов и Азербайджан".

Глава НАНА, написавший книгу "Слово о Чингизе Айтматове", отметил, что Чингиз Айтматов - это связующий мост между двумя республиками.

Отметим, что в интервью подробно говорилось о наследии великого кыргызского писателя.

Формирование национального мышления

Утверждён План мероприятий НАНА в связи со 100-летием Бахтияра Вагабадзе

На очередном заседании Президиума НАНА рассмотрен вопрос об утверждении Плана мероприятий НАНА в связи с исполнением Распоряжения Президента Азербайджанской Республики от 21 февраля 2025 года "О праздновании 100-летнего юбилея Бахтияра Вагабадзе".

В своём выступлении по данному вопросу президент НАНА академик Иса Габиббейли отметил, что в связи с исполнением указанного распоряжения главы государства 7 марта 2025 года Президиум НАНА принял соответствующее постановление, в котором Отделению гуманитарных наук НАНА было поручено подготовить с учётом предложений, поступивших от других научных отделений, учреждений и организаций, и представить Президиуму Академии наук на утверждение План мероприятий НАНА в связи со 100-летием Бахтияра Вагабадзе. За истекший период, продолжил академик, Отделением гуманитарных наук был подготовлен проект соответствующего Плана мероприятий НАНА, который вынесен на обсуждение.

В плане мероприятий нашли отражение такие вопросы, как организация семинаров, конференций, круглых столов, охватывающих такие темы, как "Национальная идентичность и независимость в творчестве Бахтияра Вагабадзе", "Любовь к родному языку в поэзии Бахтияра Вагабадзе", "Фольклорный контекст творчества Бахтияра Вагабадзе", "Бахтияр Вагабадзе и формирование национального мышления в Азербайджане", "Бахтияр Вагабадзе и тюркский мир" и т.д., издание специального выпуска журнала "Азербайджанское литературоведение", посвящённого юбилею поэта, публикация в печати научно-публицистических статей, связанных с темой родного языка в его творчестве, издание монографии "Бахтияр Вагабадзе: личность и творчество" и т.д.

По постановлению президиума План мероприятий НАНА в связи со 100-летием Бахтияра Вагабадзе был утверждён.



Научные связи исследователей Азербайджана и Грузии крепнут день ото дня

Между научными кругами Грузии и Азербайджана всегда было тесное сотрудничество. Научная коллаборация всегда имела позитивную динамику и в настоящее время продолжается в деловом формате. Очередное тому свидетельство - визит грузинских литературоведов в НАНА в дни празднования Дня азербайджанской науки.

Особое место в сфере международного взаимодействия занимает сотрудничество азербайджанских и грузинских литературоведов. В качестве примера приведем 80-летие со дня рождения видного тюрколога и известного ученого-востоковеда, действительного члена Академии наук Грузии Элизбара Джавелидзе, в праздновании которого в 2017 году принимал участие и выступил с докладом президент НАНА академик Иса Габиббейли. Он отметил, что исследования азербайджанской литературы академиком Джавелидзе внесли весомый вклад в дальнейшее развитие научно-культурных связей между нашими странами, своими работами, посвященными Джалаледдину Руми, Юнусу Эмре, Ашугу Паше, а также весомой монографией, посвященной видному представителю азербайджанской классической литературы Мухаммеду Физули, патриарх грузинской тюркологии, один из известных исследователей суфизма и хуруфизма, обогатил мировое физиуловедение.

Традиции научной коллаборации между литературоведами двух стран продолжают до сих пор - сейчас ученые работают над совместным проектом "Шота Руставели и Низами Гянджеви", осуществляемом в Институте грузинской литературы (ИГЛ) имени Шота Руставели Тбилисского государственного университета. Более подробно об этом и о многом другом наш корреспондент побеседовал с координатором проекта, заместителем директора ИГЛ профессором Макой Элбакидзе, которая была в составе грузинской делегации во время празднования Дня науки в Азербайджане.

- Я знаю, что к грузинским дамам принято обращаться красивым словом "калбатон". Верно, но, пожалуйста, говорите мне "ханым". Мне так нравится это обращение - Мака ханым.

- Хорошо, принято. Это ведь не первый ваш визит в Баку, верно, Мака ханым?

- Совершенно верно. Наши институты сотрудничают несколько лет, реализуя совместный проект "Шота Руставели и Низами Гянджеви". Первая часть работы уже завершена, а результаты исследований легли в основу книги, изданной на двух языках - английском и грузинском. В печать она вышла в издательском доме Cambridge Scholars Publishing на английском языке (вторая редакция).

- Известно, что над второй частью проекта трудятся не только литературоведы?

- Да, это так. Дело в том, что проект продолжается на междисциплинарной основе с искусствоведами и музыковедами. Первая часть проекта - это, главным образом, межкультурные связи, а сейчас мы работаем над современной рецепцией Низами и Руставели в современной культуре.

- Кроме ученых НАНА вы еще с кем-то из азербайджанских исследователей сотрудничаете?

- Да, мы не первый год весьма успешно взаимодействуем с коллегами из



Бакинского славянского университета (БСУ). В частности, у нас налажена прочная научная коллаборация с руководителем и научным консультантом проекта "Постбольшевизм и литература" - доктором филологических наук профессором Рахилей Гейбуллаевой. В нынешний свой приезд мы также встретились с ней.

Собственно, с этого университета и началось в 2008 году наше сотрудничество с азербайджанскими учеными. Потом уже начали знакомиться с литературоведами из Академии наук, работать над совместными проектами.

Программа нашего пребывания в Азербайджане и на этот раз была, как всегда, чрезвычайно насыщенной. Это - и плодотворные рабочие встречи и в академическом Институте литературы, и в БСУ, и празднование Дня азербайджанской науки.

- Сфера ваших научных интересов?

- Древнегрузинская литература, а если узко, в ее контексте - творчество Шота Руставели. Этому посвящена моя кандидатская диссертация. Кроме исследовательской деятельности, я еще преподаю в университете.

- Как вы считаете, что объединяет наши страны, кроме научных связей?

- Мы - две кавказские страны, и это, конечно, налагает отпечаток и на наши страны. Нас роднит особая ментальность, душевность, гостеприимство. Вот мы приезжаем в Баку и так радуемся этому, словно приехали в свой родной дом. Нас так встречают! И, разумеется, мы отвечаем тем же нашим азербайджанским коллегам, которые за годы сотрудничества стали нашими настоящими, очень близкими и искренними друзьями.

- Выступая на одном из онлайн-заседаний, посвященных развитию азербайджано-грузинских литературных связей, академик Габиббейли назвал Низами Гянджеви и Шота Руставели (наряду с Хагани Ширвани и Мехсети Гянджеви) основоположниками Кавказского Ренессанса. Низами и Руставели - такие разные личности. А что у них общего?

- Для поэтической речи этих двух великих мыслителей характерны метафоричность и гиперболизация представлений. Это проявляется преимущественно в лирических отступлениях, вставках и описаниях. Осуществляется принцип максимальной художественной выразительности. Низами и Руставели максимально открывают психологические и ментальные стороны поэтического языка и словно создают закон

монументальности, увеличивают расстояние между реальным и воображаемым, сознательным и бессознательным. В процессе гиперболизации объективность не только не теряется, но и становится более убедительной, потому что производит не замену вещи или явления, но их трансформацию.

Этот поэтический канон можно определить как метаязык, который применяет исключительный творец - поэт, отличающийся особым воображением, даром мысленного представления структуры. Путем намеренного преувеличения предмета достигается художественное обобщение более высокого эстетического и ментального уровня. Если можно допустить в эстетике такое понятие как характер, то этот поэтический прием можно определить как эстетический темперамент.

Кроме того, "Витязь в тигровой шкуре", самый значительный текст грузинской литературы, написанный Руставели в эпоху позднего средневековья (XII-XIII вв.), несет в себе явный отпечаток средневековой европейской культуры и восточной литературы, органично объединяя культурные традиции христианского Запада и мусульманского Востока. Однако это не означает искусственного примирения этих разных традиций или их грубого подражания, оно подразумевает объединение всех течений и тенденций в единое целое и органичное примирение различных элементов, взятых из культурной среды Средневековья.

- Известно, что год назад академик Иса Габиббейли стал иностранным членом Национальной академии наук Грузии. Что вы можете сказать о нем? Поделитесь, пожалуйста, своими впечатлениями.

- Иса муаллим - замечательный ученый, выдающийся литературовед, прекрасный специалист. Все возникающие у нас вопросы по низамиведению мы всегда согласовываем только с ним. Еще хочу отметить, что и человек он превосходный, и организатор науки талантливый. Мы не раз бывали на форумах, которые проходили под его руководством (даже когда он был вице-президентом НАНА), и всегда эти мероприятия отличались очень высоким уровнем организации, четким управлением.

Мы знаем вашу Академию наук еще с советских времен и видим, как стремительно стала она сейчас развиваться, сколько реформ проводится под руководством ее президента. Это трудно переоценить.

- Калбатон Мака, вы - университетский профессор, наверняка среди ваших студентов есть и этнические азербайджанцы. Насколько они успешны в учебе? Старательны ли? Ответственны?

- У меня очень много студентов-азербайджанцев. Они очень любознательны, пытливы, всегда задают много вопросов - мы с ними в чате на постоянной связи.

- А есть ли у вас в Баку любимые места, где вам нравится бывать, когда приезжаете к нам?

- Да, конечно. Мы любим бродить по старому городу (Ичеришехер), любоваться Девичьей башней (Гыз галасы), пройтись по Приморскому бульвару. Ну и, конечно, нам очень нравится ваша кухня. Она хоть и кавказская, но все же немного отличается от нашей. Одним словом, превосходная кухня. А вам огромное спасибо за беседу, калбатон Галия.

Галия АЛИЕВА

Перспективы дальнейшего сотрудничества

Президент НАНА академик Иса Габиббейли встретился с председателем Российской региональной общественной организации "Национально-культурная автономия азербайджанцев Москвы" (НКААМ) Бахтияром Гасановым.



В ходе встречи глава НАНА рассказал о сотрудничестве между НАНА и РАН и сообщил, что, в частности, НАНА и научные учреждения Удмуртии и Якутии Уральского и Сибирского региональных отделений РАН реализуют совместный исследовательский проект, связанный с эпическим творчеством, планируется проведение совместных научных конференций.

Руководитель НАНА отметил, что Академия наук окажет необходимую поддержку НКААМ изданными ею книгами и монографиями.

В свою очередь, Бахтияр Гасанов подробно рассказал об истории и сферах деятельности руководимой им структуры и подчеркнул, что организация заинтересована в обмене с НАНА книгами и в реализации совместных научных проектов.

В ходе встречи также шла речь о значении расширения связей между сторонами, были обсуждены перспективы дальнейшего сотрудничества и достигнуто соответствующее соглашение.

Геология обеспечивает устойчивое развитие

Академик Акиф Ализаде провел мастер-класс на геологическом факультете БГУ

На геологическом факультете Бакинского государственного университета (БГУ) состоялся мастер-класс на тему "Геология от прошлого к настоящему: развитие и перспективы", который провел генеральный директор Института геологии и геофизики Министерства науки и образования академик Акиф Ализаде.



Декан факультета М. Мансуров, открывший мероприятие вступительным словом, рассказал о научных традициях вуза в области геологии и отметил, что геофак является одним из центров геологических исследований и подготовки кадров. Декан подчеркнул исключительный вклад Акифа Ализаде в развитие азербайджанской геологии: академик является не только выдающимся ученым и организатором, но и педагогом, научным руководителем, основателем великой школы, примером для студентов и молодых специалистов.

В своем выступлении академик Акиф Ализаде рассмотрел исторические этапы развития геологии, разъяснил ее место и значение в мировой и азербайджанской науке, а также рассказал о своих исследованиях в области палеонтологии и стратиграфии. По его словам, геология не ограничивается изучением природных ресурсов, она играет важную роль в обеспечении экологической безопасности, прогнозировании стихийных бедствий и обеспечении устойчивого развития.

Завкафедрой полезных ископаемых университета академик Васиф Бабазаде проинформировал о геологическом изучении месторождений полезных ископаемых, их промышленном значении и современном состоянии исследований. Ученый подчеркнул важность практических знаний для студентов и проведения исследований в области наук о Земле на реальных месторождениях.

A Memorandum of Understanding was signed between ANAS and the National Academy of Sciences of Kyrgyzstan

Within his visit to Kyrgyzstan, President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli met with the President of the National Academy of Sciences of Kyrgyzstan, Corresponding Member Kanat Abdrakhmatov.



The development perspectives of the mutual scientific relations between the two academies were discussed during the meeting.

In his speech, Academician Isa Habibbeyli said that the scientific institutions and organizations of the Azerbaijan National Academy of Sciences have close relations with the institutes of the National Academy of Sciences of Kyrgyzstan. He emphasized that these relations create a basis for carrying out larger-scale joint works in the future.

Academician Isa Habibbeyli mentioned that joint preparation of the volume "Chingiz Aitmatov and Azerbaijan" of the "Chingiz Aitmatov Encyclopedia", carried out by the Nizami Ganjavi Institute of Literature of ANAS and the Chingiz Aitmatov Institute of Literature of the National Academy of Sciences of Kyrgyzstan, is a clear result of joint activity. He also noted that, considering the valuable contributions of the great son of the Kyrgyz people to the development of Azerbaijani-Kyrgyz literary and cultural relations, an Editorial Board was established by the Presidium of ANAS to ensure the preparation of this volume and that the work is currently underway.

In his speech, Kanat Abdrakhmatov, President of the National Academy of Sciences of Kyrgyzstan spoke about the importance of joint activities with ANAS. He noted that the visit of Academician Isa Habibbeyli to Kyrgyzstan and the signing of the memorandum of cooperation would open up broad opportunities for future joint works.

Later, a Memorandum of Understanding was signed between the Azerbaijan National Academy of Sciences and the National Academy of Sciences of Kyrgyzstan with the aim of strengthening future scientific cooperation and implementing joint scientific activities. The document was signed by Academician Isa Habibbeyli, President of ANAS, and Corresponding Member Kanat Abdrakhmatov, President of the National Academy of Sciences of Kyrgyzstan.

The 100th anniversary of death of prominent Ashiq Alasgar was included in UNESCO's program of events for the years 2026-2027 upon the nomination of ANAS



"With the initiative and support of the National Commission of the Republic of Azerbaijan for UNESCO as well as with a corresponding decision by the Azerbaijan National Academy of Sciences, the 100th anniversary of death of well-known Ashiq Alasgar was included in events program of UNESCO to be organized in 2026-2027"-said Secretary General of the National Commission of the Republic of Azerbaijan for UNESCO, Seymur Fataliyev during a conference.

Seymur Fataliyev underlined that this issue was discussed and approved during 221st session of the UNESCO Executive Board held in April, 2025, calling it one of the main achievements.

"I am confident that, along with our state institutions, representatives of the Western Azerbaijan Community will also participate in the process of commemorating the 100th anniversary of Ashiq Alasgar's death at the UNESCO level in 2026, and they will make valuable contributions to the proper promotion of our nation's rich culture to the international community."-said Seymur Fataliyev.

The relations between ANAS and Manas University are expanding

Academician Isa Habibbeyli delivered a speech at the 5th International Congress of Turkic Civilization



Within his visit to Kyrgyzstan, the President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli participated in the 5th International Congress of Turkic Civilization, organized by Kyrgyz-Turkish Manas University. The conference featured nearly 300 presentations from scholars representing Azerbaijan, Türkiye, Kyrgyzstan, Kazakhstan, Uzbekistan, Turkmenistan, Russia, Macedonia, and other countries.

Academician Isa Habibbeyli delivered a presentation titled "The Factor of Science and Literature in the Formation and Development of Turkic Civilization" at the plenary session of the conference. The presentation provided information about the Turks as a nation that created civilization and about their rich scientific and literary heritage. The comprehensive report also highlighted theses concerning the rich history of the Turkic peoples and their future goals. Academician Isa Habibbeyli emphasized that digital development and artificial intelligence are the demands of the time and stressed the importance of Turkic youth acquiring new technological knowledge.

The President of ANAS also made a comprehensive speech on cooperation among Turkic peoples at the closing session of the conference.

Afterwards, a meeting took place between the President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli, and the

Rector of Manas University, Professor Alpaslan Ceylan.

At the meeting, the implementation of joint activities between Manas University, one of the important education and science centers of the Turkic world in Central Asia and the Azerbaijan National Academy of Sciences was discussed.

Academician Isa Habibbeyli emphasized that Manas University is a higher education institution playing a crucial role in the formation of Turkic unity in Central Asia.

Professor Alpaslan Ceylan underlined that Victory of Azerbaijan in Karabakh is a great Victory of the Turkic world. He also spoke about the importance of development of mutual scientific cooperation with the Azerbaijan National Academy of Sciences.

Furthermore, a cooperation agreement was signed between the Azerbaijan National Academy of Sciences and the Kyrgyz-Turkish Manas University.

The agreement was signed by the President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli, and the Rector of the Kyrgyz-Turkish Manas University, Professor Alpaslan Ceylan.

As part of the visit, the President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli also visited the grave of the great Kyrgyz writer Chingiz Aitmatov in Ata-Beyit Memorial Complex.

The Institutes of Literature of Kyrgyzstan and Azerbaijan launched a joint project

Within the visit of the President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli to Kyrgyzstan, discussions were held at the Chingiz Aitmatov Institute of Literature of the National Academy of Sciences of Kyrgyzstan regarding the volume "Chingiz Aitmatov and Azerbaijan" of the "Chingiz Aitmatov Encyclopedia".

It should be noted that the volume "Chingiz Aitmatov and Azerbaijan" is jointly prepared by the Institutes of Literature of Kyrgyzstan and Azerbaijan.

The discussions were attended by the President of ANAS, Director of the Nizami Ganjavi Institute of Literature, Academician Isa Habibbeyli, Deputy Director of the Nizami Ganjavi Institute of Literature, PhD in Philology, Associate Professor Mehman Hasanli from the Azerbaijani side and from the Kyrgyz side, the Director of the Chingiz Aitmatov Institute of Literature of the National Academy of Sciences of Kyrgyzstan, Academician Abdildazhan Akmataliev, the project coordinator, PhD in Philology, Associate Professor Nurzina Isayeva, as well as staff members of the institute.

During the meeting, the wordlist of the mentioned volume of the encyclopedia was discussed and approved. Authors for the articles from both Azerbaijan and Kyrgyzstan were also selected.

Academician Isa Habibbeyli mentioned that the volume "Chingiz Aitmatov and Azerbaijan" primarily reflects the attitude towards the legacy of Chingiz Aitmatov, the great son of the Turkic world. At the same time, it holds significance as a vivid example of the collaboration between the National Academies of



Sciences and Institutes of Literature of Azerbaijan and Kyrgyzstan.

In his speech, the Director of the Chingiz Aitmatov Institute of Literature of the National Academy of Sciences of Kyrgyzstan, Academician Abdildazhan Akmataliev said that the work on the volume "Chingiz Aitmatov and Azerbaijan" began in Baku and highlighted the importance of both institutes coming together in Bishkek for joint discussions. It was decided that the volume of the encyclopedia will be published in both Azerbaijani and Kyrgyz languages in 2026.

The project's Azerbaijani coordinator, PhD in Philology, Associate Professor Mehman Hasanli, as well as the Kyrgyz coordinator, PhD in Philology, Associate Professor Nurzina Isayeva, along with PhD in Philology Aynura Kadyrmammedova and Raziya Syrdbayeva, also delivered speeches during the meeting.

Редакционная коллегия:

Иса Габибейли, Дильгам Тагиев, Ибрагим Гулиев, Наргиз Пашаева, Расим Алигулиев, Тофик Нагиев, Ирада Гусейнова, Говхар Бахшалиева, Ариф Гашимов, Джамиль Алиев, Исмаил Гаджиев, Фуад Алиев

Главный редактор: Агагусейн Шукюров

Адрес: Баку, AZ 1001,
ул.Истиглалийят, 30, Президиум НАНА
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Мнение авторов может не совпадать с мнением редакции.

Тираж: 2000